

PRESUDA PRVOSTUPANJSKOG SUDA (prvo prošireno vijeće)

11. svibnja 2005.(*)

„Državna potpora – Restrukturiranje – Zloporaba državne potpore – Povrat državne potpore – Članak 88. stavak 2. UEZ-a – Uredba (EZ) br. 659/1999”

U spojenim predmetima T-111/01 i T-133/01,

Saxonia Edelmetalle GmbH, sa sjedištem u Halsbrücke (Njemačka), koji zastupa P. von Woedtke, odvjetnik,

tužitelj u predmetu T-111/01,

i

J. Riedemann kao likvidator društva ZEMAG GmbH, sa sjedištem u Zeitzu (Njemačka), kojeg zastupa U. Vahlhaus, odvjetnik, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourg,

tužitelj u predmetu T-133/01,

protiv

Komisije Europskih zajednica, koju zastupaju V. Kreuzsitz i V. Di Bucci, u svojstvu agenata, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourg,

tuženika,

povodom zahtjeva za poništenje Odluke Komisije 2001/673/EZ od 28. ožujka 2001. o državnoj potpori koju je Njemačka dodijelila društvu EFBE Verwaltungs GmbH & Co. Management KG (sada Lintra Beteiligungsholding GmbH, zajedno s društvima Zeitzer Maschinen, Anlagen Geräte GmbH, LandTechnik Schlüter GmbH, ILKA MAFA Kältetechnik GmbH, SKL Motoren- und Systembautechnik GmbH, SKL Spezialapparatebau GmbH, Magdeburger Eisengießerei GmbH, Saxonia Edelmetalle GmbH i Gothaer Fahrzeugwerk GmbH) (SL L 236, str. 3.),

PRVOSTUPANJSKI SUD
EUROPSKIH ZAJEDNICA (prvo prošireno vijeće),

u sastavu: B. Vestendorff, predsjednik, M Jaeger, P. Mengozzi, M. E. Martins Ribeiro i M. F. Dehousse, suci,

tajnik: D. Christensen, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 29. lipnja 2004.,

donosi sljedeću

Presudu

Pravni okvir

- 1 U skladu s člankom 87. stavkom 1. UEZ-a, „Osim ako je ovim Ugovorom drukčije predviđeno, svaka potpora koju dodijeli država članica ili koja se dodjeljuje putem državnih sredstava u bilo kojem obliku kojim se narušava ili prijeti da će narušiti tržišno natjecanje stavljanjem određenih poduzetnika ili proizvodnje određene robe u povoljniji položaj, nespojiva je sa zajedničkim tržištem u mjeri u kojoj utječe na trgovinu među državama članicama.”[neslužbeni prijevod]
- 2 U skladu s člankom 88. stavkom 2. UEZ-a, „Ako Komisija ustanovi, nakon što je pozvala odnosne stranke da podnesu svoje primjedbe, da potpora koju je dodijelila neka država ili potpora iz državnih sredstava nije spojiva sa zajedničkim tržištem s obzirom na članak 87. ili da se takva potpora koristi na način suprotan pravilima, ona donosi odluku prema kojoj dotična država mora ukinuti ili izmijeniti takvu potporu u roku koji odredi Komisija [...]”
- 3 Dana 22. ožujka 1999. Vijeće je donijelo Uredbu (EZ) br. 659/1999 o utvrđivanju detaljnih pravila primjene članka [88.] Ugovora o EZ-u (SL L 83., str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 4., str. 16.).
- 4 U skladu s člankom 1. točkom (g) Uredbe br. 659/1999, „zloporaba potpore’ znači ‚potpora koju korisnik rabi u suprotnosti s odlukom donesenom u skladu s člankom 4. stavkom 3. ili člankom 7. stavkom 3. ili 4. ove uredbe’”, odnosno protivno odluci o nepodnošenju prigovora na dodjelu potpore ili odluci kojom se utvrđuje spojivost potpore sa zajedničkim tržištem, pri čemu ta odluka može, prema potrebi, uključivati uvjete i obveze.
- 5 Prema članku 6. stavku 1. Uredbe br. 659/1999:
„Odluka o pokretanju formalnog istražnog postupka sadrži sažeti prikaz svih bitnih činjeničnih i pravnih pitanja, obuhvaća prethodnu ocjenu predložene mjere koju je Komisija obavila kako bi utvrdila predstavlja li ona potporu te navodi moguće sumnje u pogledu njezine sukladnosti s načelima zajedničkog tržišta. Odlukom se od dotične države članice i od drugih zainteresiranih strana zahtijeva da u propisanom roku, koji u uobičajenim okolnostima ne smije biti dulji od mjesec dana, iznesu primjedbe. U valjano utemeljenim slučajevima Komisija može produljiti propisani rok.”
- 6 U skladu s člankom 10. Uredbe br. 659/1999:
„1. U slučaju kada Komisija raspolaže podacima koji se, bez obzira na njihov izvor, odnose na navodnu nezakonitu potporu, ona ih je bez odlaganja dužna ispitati.

2. Prema potrebi, Komisija zahtijeva podatke od dotične države članice. U tom slučaju, članak 2. stavak 2. i članak 5. stavci 1. i 2. primjenjuju se *mutatis mutandis*.

3. U slučaju kada unatoč požurnici na temelju članka 5. stavka 2. dotična država članica ne dostavi zatražene podatke u roku koji je propisala Komisija ili ako dostavi nepotpune podatke, Komisija donosi odluku kojom se zahtijeva dostavljanje podataka (dalje u tekstu „nalog za dostavljanje podataka”). U toj se odluci točno navode traženi podaci i propisuje se odgovarajući rok u kojem se isti moraju dostaviti.”

7 Članak 13. stavak 1. Uredbe br. 659/1999 glasi kako slijedi:

„Ispitivanje mogućih slučajeva nezakonite potpore dovodi do donošenja odluke u skladu s člankom 4. stavcima 2., 3. ili 4. U slučaju donošenja odluke o pokretanju formalnog istražnog postupka, postupak se okončava donošenjem odluke u skladu s člankom 7. Ako država članica ne postupi prema nalogu za dostavljanje podataka, ta se odluka donosi na temelju raspoloživih podataka.”

8 Članak 14. Uredbe br. 659/1999 glasi kako slijedi:

„1. U slučaju kada se u slučajevima nezakonite potpore donesu negativne odluke, Komisija donosi odluku kojom se od dotične države članice zahtijeva da poduzme sve potrebne mjere kako bi od korisnika povukla sredstva potpore (dalje u tekstu „odluka o povratu potpore”). Komisija ne smije zahtijevati povrat sredstava potpore ako bi to bilo u suprotnosti s općim načelima prava Zajednice.

2. Iznos potpore koji se treba povratiti u skladu s odlukom o povlačenju uključuje i kamatu po odgovarajućoj stopi koju odredi Komisija. Kamata se naplaćuje počevši od dana kada je nezakonita potpora stavljena na raspolaganje korisniku do dana povrata njezinog iznosa.

3. Ne dovodeći u pitanje bilo koju odluku Suda Europskih zajednica donesenu u skladu s člankom [242.] Ugovora, povrat potpore izvršava se bez odgađanja i u skladu s postupcima predviđenim nacionalnim pravom dotične države članice, pod uvjetom da isti omogućavaju neposredno i stvarno izvršenje odluke Komisije. U tu svrhu i u slučaju pokretanja postupka pred domaćim sudom, dotična država članica poduzima sve neophodne korake koji joj stoje na raspolaganju u okviru njezinog pravnog sustava, uključujući i privremene mjere, i ne dovodeći [pritom] u pitanje pravo Zajednice.”

9 Članak 16. Uredbe br. 659/1999, naslovljen „Zloporaba potpore” glasi kako slijedi:

„Ne dovodeći u pitanje odredbe iz članka 23., u slučaju zloporabe potpore Komisija može pokrenuti formalni istražni postupak u skladu s člankom 4. stavkom 4. U tom slučaju članci 6., 7., 9. i 10., članak 11. stavak 1., članci 12., 13., 14. i 15. primjenjuju se *mutatis mutandis*.”

Okolnosti spora

10 Godine 1993. osam poduzeća iz bivše Njemačke Demokratske Republike (Zeitzer Maschinen, Anlagen Geräte (ZEMAG) GmbH, LandTechnik Schlüter GmbH, ILKA MAFA Kältetechnik GmbH, SKL Motoren- und Systembautechnik GmbH, SKL

Spezialapparatebau GmbH, Magdeburger Eisengießerei GmbH, Saxonía Edelmetalle GmbH i Gothaer Fahrzeugwerk GmbH) se u svrhu restrukturiranja i privatizacije udružilo u holding društvo, EFBE Verwaltungs GmbH & Co. Management KG, u vlasništvu Treuhandanstalt (koji je poslije postao Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben, u daljnjem tekstu: BvS).

- 11 Ugovorom o privatizaciji koji je bio potpisan 25. studenoga 1994. BvS je navedenih osam poduzeća skupno prodao društvu osoba njemačkoga prava Emans & Partner GbR. Osam poduzeća i holding društvo EFBE Verwaltungs GmbH & Co. Management KG, koje je postalo Lintra Beteiligungsholding GmbH (u daljnjem tekstu: holding društvo Lintra), su potom osnovali grupu Lintra.
- 12 Budući da su plan privatizacije kao i s njime povezan plan restrukturiranja uključivali mjere potpore, Savezna Republika Njemačka je o tim potporama dopisom od 19. siječnja 1995. obavijestila Komisiju.
- 13 Odlukom SG (96) D/4218 od 13. ožujka 1996., čiji je kratak sažetak bio objavljen u SL C 168, str. 10. (u daljnjem tekstu: odluka od 13. ožujka 1996.), Komisija je odobrila isplatu mjera potpore o kojima je bila obaviještena, a koje je smatrala spojivima s člankom 92. stavkom 3. točkom (c) Ugovora o EZ-u (koji je nakon izmjene postao članak 87. stavak 3. točka (c) UEZ-a). O toj su odluci njemačka tijela vlasti obaviještena dopisom od 23. travnja 1996. Ukupan iznos potpora odobrenih za isplatu grupi Lintra bio je 824 200 000 DEM.
- 14 Iako je isprva bilo planirano da će društva kćeri holding društva Lintra (u daljnjem tekstu: društva kćeri Lintre ili društva kćeri) početi ostvarivati dobit 1998., početkom 1997. BvS je morao intervenirati kako bi spriječio stečaj cijele grupe. Prema odredbama ugovora potpisanog s ulagačima 6. siječnja 1997., BvS je ulagače oslobodio svake odgovornosti iz ugovora o privatizaciji. Zauzvrat je BvS stekao pravo da u svakom trenutku otkupi bilo koje od društva kćeri Lintre po simboličnoj cijeni od 1 DEM. U skladu s istim ugovorom, glavni cilj holding društva Lintra bio je daljnja prodaja društava kćeri Lintre ili njihovih dijelova novim ulagačima.
- 15 Nakon što je ugovorom od 6. siječnja 1997. preuzeo kontrolu nad grupom Lintra, BvS je odlučio prodati društvo Saxonía Edelmetalle, jedino društvo u grupi koje je u tom trenutku već ostvarivalo dobit bez dodjele novih potpora. Godine 1997. tužitelja u predmetu T-111/01, koji posluje u sektoru kovanja novca, kupilo je društvo Vereinigte Deutsche Nickelwerke AG.
- 16 Istodobno je BvS odlučio nastaviti s restrukturiranjem nekoliko drugih društava kćeri, među ostalim društva ZEMAG, kako bi ta potencijalno profitabilna društva pripremio za što skoriju daljnju prodaju industrijskim partnerima. Društvo ZEMAG, tužitelj u predmetu T-133/01, koje posluje u sektoru strojeva za rudnike lignita, krajem 1997. prodano je ulagačima Jacobi & Lobeck.
- 17 Ugovorom sklopljenim u rujnu 1999. između BvS-a, holding društva Lintra i preostalih ulagača, BvS je otkupio holding društvo Lintra po cijeni od 1 DEM. Od 1. siječnja 2000. to je društvo u likvidaciji.

- 18 Nakon što je 1998. od Savezne Republike Njemačke primila obavijest o novim potporama restrukturiranju, Komisija je dopisom od 25. lipnja 1998. njemačkim tijelima vlasti poslala popis pitanja.
- 19 Dopisom od 22. lipnja 1999. Komisija je obavijestila Saveznu Republiku Njemačku o svojoj odluci da pokrene postupak predviđen člankom 88. stavkom 2. UEZ-a. U toj je odluci (SL C 238, str. 4.) Komisija ustvrdila da je iznos potpora stvarno isplaćen od prve obavijesti njemačkih tijela vlasti bio niži od onoga koji je bio odobren odlukom od 13. ožujka 1996. Međutim, napomenula je da određeni dijelovi isplaćenih potpora, među kojima i kredit za likvidnost u visini od 12 000 000 DEM, nisu bili obuhvaćeni odlukom od 13. ožujka 1996. Osim toga Komisija je izrazila dvojbe glede sljedećega:
- potpunosti i točnosti informacija dobivenih prije odluke od 13. ožujka 1996.,
 - korištenja potpora odobrenih odlukom od 13. ožujka 1996.,
 - dodjeli drugih potpora grupi Lintra.
- 20 Dopisima od 18. listopada 1999. i 10. ožujka 2000. njemačka tijela vlasti odgovorila su na pitanja i utvrđenja Komisije iz njezine odluke o pokretanju postupka predviđenog člankom 88. stavkom 2. UEZ-a. Iz te prepiske proizlazi sljedeće:
- od prve obavijesti njemačkih tijela vlasti ukupan iznos potpora koje je BvS isplatio grupi Lintra bio je 658 200 000 DEM,
 - dana 31. prosinca 1997. na bankovnim računima holding društva Lintra nalazio se iznos od 34 978 000 DEM,
 - 1997. dan je kredit za likvidnost u iznosu od 12 000 000 DEM društvima kćerima Lintra, čije se restrukturiranje, osobito ono ZEMAG-a, trebalo nastaviti.
- 21 Smatrajući da su te informacije nedostatne, Komisija je na temelju članka 10. stavka 2. Uredbe br. 659/1999 1. kolovoza 2000. zatražila od njemačkih tijela vlasti da joj u roku mjesec dana od primitka odluke kojom se nalaže dostava podataka (u daljnjem tekstu: odluka od 1. kolovoza 2000. kojom se nalaže dostava podataka) dostave sve potrebne informacije o raspodjeli izdataka holding društva Lintra među pojedinačnim društvima kćerima i o odgovarajućoj dodjeli iznosa potpore koji je preostao na bankovnim računima holding društva Lintra. Komisija je od Savezne Republike Njemačke zatražila i da joj navede u kojoj su mjeri naknade koje su društva kćeri platila holding društvu Lintra bile financirane iz sredstava potpore te je naglasila da će, ako ne dobije te informacije, svoju odluku donijeti na temelju informacija kojima raspolaže. Naposljetku, Komisija je od njemačkih tijela vlasti zatražila da preslikuje odluku od 1. kolovoza 2000. kojom se nalaže dostava podataka odmah prosljede možebitnim primateljima potpora.
- 22 Na tu su odluku njemačka tijela vlasti odgovorila dopisom od 2. listopada 2000., dopunjenim dopisom od 31. listopada 2000., kojemu je bilo priloženo izvješće revizora koje se odnosilo na možebitni zahtjev za povrat potpora od strane grupe Lintra. U tim su dokumentima njemačka tijela vlasti potvrdila da se dana 31. prosinca 1997. na bankovnim računima holding društva Lintra nalazio iznos od 34 978 000 DEM koji je

Savezna Republika Njemačka dodijelila grupi Lintra. Osim toga, iz tih je informacija proizlazilo da je taj iznos obuhvaćao, prvo, saldo u visini od 22 978 000 DEM koji je bio proknjižen kao temeljni kapital holding društva Lintra, a koji je u najvećem dijelu (18 638 000 DEM) dolazio od naknada za sudjelovanje u grupi koje su društva kćeri plaćala holding društvu i, drugo, iznos od 12 000 000 DEM koji je bio namijenjen pokriću izdataka koje je holding društvo Lintra imalo zbog nastavka restrukturiranja društava kćeri Lintre koja su nakon 1997. mogla postati rentabilna.

- 23 Dana 1. ožujka 2001. J. Riedemann je imenovan likvidatorom društva ZEMAG.
- 24 Odlukom 2001/673/EZ od 28. ožujka 2001. o državnoj potpori Njemačke u korist društva EFBE Verwaltungs GmbH & Co. Management KG (sada Lintra Beteiligungsholding GmbH, zajedno s društvima Zeitzer Maschinen, Anlagen Geräte GmbH, LandTechnik Schlüter GmbH, ILKA MAFA Kältetechnik GmbH, SKL Motoren- und Systembautechnik GmbH, SKL Spezialapparatebau GmbH, Magdeburger Eisengießerei GmbH, Saxonia Edelmetalle GmbH i Gothaer Fahrzeugwerk GmbH) (SL L 236, str. 3., u daljnjem tekstu: pobijana odluka) Komisija je utvrdila da su potpore u visini od 623 224 000 DEM dodijeljene u skladu s odlukom od 13. ožujka 1996. (članak 1. pobijane odluke). Za razliku od toga, u članku 2. pobijane odluke Komisija je utvrdila da su potpore u iznosu od 34 978 000 DEM, koje je odobrila za restrukturiranje društava kćeri Lintre, bile zlorabljene u smislu članka 88. stavka 2. UEZ-a. Stoga je od Savezne Republike Njemačke zatražila da poduzme sve potrebne mjere kako bi od holding društva Lintra i njezinih društava kćeri provela povrat iznosa od 34 978 000 DEM kako slijedi. Prvo, od određenih društava kćeri Lintre trebalo je provesti povrat djelomičnog iznosa od 12 000 000 DEM koji je tim društvima kćerima bio dan u obliku kredita za likvidnost i koji se nije smatrao predmetom odluke od 13. ožujka 1996., od čega je povrat od 4 077 000 DEM trebalo provesti od ZEMAG-a. Drugo, od holding društva Lintra, koje je kao solidarni dužnik odgovaralo za cjelokupan iznos, kao i od svih društava kćeri Lintre trebalo je prema određenom ključu raspodjele provesti povrat preostalog iznosa potpore u visini od 22 978 000 DEM. Prema tom ključu raspodjele, člankom 3. pobijane odluke Saveznoj Republici Njemačkoj naloženo je da od društva Saxonia Edelmetalle provede povrat iznosa od 3 195 559 DEM, a od društva ZEMAG povrat iznosa od 2 419 271 DEM. Dakle, od Savezne Republike Njemačke zahtijevalo se da od ovog posljednjeg poduzeća provede povrat ukupnog iznosa od 6 496 271 DEM. Na potpore koje je trebalo vratiti obračunavala se kamata od dana kada su zlorabljene potpore bile stavljene na raspolaganje primateljima do dana njihova stvarnog povrata.

Postupak i zahtjevi stranaka

- 25 Tužbama podnesenima tajništvu Prvostupanjskog suda 23. svibnja 2001. i 12. lipnja 2001., pri čemu je prva bila zavedena pod brojem T-111/01, a druga pod brojem T-133/01, tužitelji su pokrenuli ove postupke.
- 26 Zasebnim aktom podnesenim tajništvu Prvostupanjskog suda 14. lipnja 2001. tužitelj u predmetu T-111/01 podnio je i zahtjev za suspenziju primjene pobijane odluke.
- 27 Rješenjem od 2. kolovoza 2001. Saxonia Edelmetalle/Komisija (T-111/01 R, Zb., str. II-2335.), predsjednik Prvostupanjskog suda odbio je zahtjev za privremenu pravnu zaštitu.

- 28 Pisani postupak u predmetu T-111/01 okončan je 10. siječnja 2002., a u predmetu T-133/01 11. siječnja 2002.
- 29 Na temelju izvješća suca izvjestitelja Prvostupanjski sud (prvo prošireno vijeće) je u okviru mjera upravljanja postupkom pozvao stranke da odgovore na određena pitanja i da dostave određene dokumente.
- 30 Rješenjem predsjednika prvoga proširenog vijeća Prvostupanjskog suda od 17. prosinca 2003. predmeti T-111/01 i T-133/01 su u skladu s člankom 50. Poslovnika Prvostupanjskog suda spojeni u svrhu usmenog postupka i donošenja presude.
- 31 Nakon odluke Prvostupanjskog suda da pokrene usmeni postupak, na raspravi održanoj 29. lipnja 2004. saslušana su izlaganja stranaka i njihovi odgovori na postavljena pitanja Prvostupanjskog suda.
- 32 Tužitelj u predmetu T-111/01 od Prvostupanjskog suda zahtijeva da:
- poništi pobijanu odluku;
 - naloži Komisiji snošenje troškova.
- 33 Tužitelj u predmetu T-133/01 od Prvostupanjskog suda zahtijeva da:
- poništi pobijanu odluku u dijelu u kojem se odnosi na njega;
 - podredno, poništi cijelu pobijanu odluku;
 - naloži Komisiji snošenje troškova.
- 34 Komisija u predmetima T-111/01 i T-133/01 od Prvostupanjskog suda zahtijeva da:
- odbije tužbe;
 - naloži tužiteljima snošenje troškova.

Pravo

- 35 U prilog svojim zahtjevima za poništenje svaki od tužitelja je iznio pet tužbenih razloga, od kojih četiri zajednička, koja prema mišljenju Prvostupanjskog suda treba razmotriti sljedećim redom: prvo, zajednički tužbeni razlog koji se temelji na povredi prava tužitelja u okviru postupka predviđenog člankom 88. stavkom 2. UEZ-a; drugo, tužbeni razlog koji se temelji na pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju u pobijanoj odluci (predmet T-133/01); treće, tužbeni razlog koji se temelji na navodnoj pogrešci glede utvrđenja zlorabe potpora odobrenih odlukom od 13. ožujka 1996. (predmet T-111/01); četvrto, zajednički tužbeni razlog koji se temelji na pogrešnom utvrđenju primatelja spornih potpora od strane Komisije; peto, zajednički tužbeni razlog koji se temelji na samovoljnoj naravi ključa prema kojemu je povrat djelomičnog iznosa od 22 978 000 DEM bio raspodijeljen među društvima kćerima; naposljetku, šesto, zajednički tužbeni razlog koji se temelji na navodnoj pogrešnoj ocjeni u pogledu

pripisivosti obveze povrata spornih potpora zbog prodaje udjela društva Saxonia Edelmetalle odnosno društva ZEMAG.

Zajednički tužbeni razlog koji se temelji na povredi prava tužitelja u okviru postupka predviđenog člankom 88. stavkom 2. UEZ-a

Argumenti stranaka

– U predmetu T-111/01

- 36 Tužitelj u predmetu T-111/01 navodi da se razmatranja koja su u osnovi odluke o pokretanju postupka predviđenog člankom 88. stavkom 2. UEZ-a ne odnose na njega odnosno nisu mu upućena. Osim toga, u uvodnoj izjavi 36. pobijane odluke potvrđuje se da je plan za njegovo restrukturiranje bio uspješno proveden. Činjenica da u tom okviru njemačka tijela vlasti nisu dostavila informacije i dokumente koje je tražila Komisija ne može biti na štetu tužitelja. Prvo, tužitelj napominje da je prema Uredbi br. 659/1999 Komisija dužna obaviti vlastite provjere na licu mjesta. Drugo, tužitelj podsjeća da Komisija zahtijeva povrat potpora koje je prethodno odobrila. Na tom se odobrenju temeljilo njegovo legitimno povjerenje u zakonitost potpora. Tužitelj osim toga napominje da nije znao za postojanje rizika povrata spornih potpora jer nije bio upoznat sa sadržajem odluke o odobrenju i nije bio pozvan sudjelovati u istrazi koja je prethodila pokretanju postupka na temelju članka 88. stavka 2. UEZ-a. Tužitelj dodaje da ga je holding društvo Lintra ostavilo u potpunom neznanju glede iznosa koji su se trebali smatrati potporama. Prema navodu tužitelja, da je znao za rizik povrata, bio bi sâm proveo provjere te bi s holding društvom Lintra sklopio sporazum kako bi isključio taj rizik.
- 37 Komisija prvo podsjeća da u okviru administrativnog postupka koji se odnosi na pravo potpora, samo države članice uživaju sva prava stranaka u postupku. Glede potencijalnih ili stvarnih primatelja potpora, Komisija navodi da je njezina obveza zainteresirane strane samo pozvati da podnesu svoje primjedbe. Navodi da ni u kojem slučaju nije dužna zainteresiranim stranama dopustiti da provjeravaju podatke koje su dostavile države članice. U ovom slučaju Komisija navodi da je svoju odluku utemeljila na podacima koje joj je dostavila Savezna Republika Njemačka i da tužitelj nije smatrao potrebnim intervenirati u administrativni postupak iako su prilikom pokretanja postupka zainteresirane strane bile pozvane podnijeti svoje primjedbe. Komisija smatra da joj slijedom toga tužitelj sada ne može prigovoriti da je odluku donijela na temelju nedostatnih podataka. U tom pogledu Komisija navodi da je postupila u skladu sa sudsom praksom Suda i odgovarajućim odredbama Uredbe br. 659/1999.
- 38 Komisija nadalje osporava tužiteljevu izjavu da nije bio obaviješten o odluci od 13. ožujka 1996. Budući da tužitelj ne niječe da je od države primio znatnu financijsku potporu, nepojmljivo je, prema mišljenju Komisije, da nije primijetio tu potporu. Komisija smatra da se u skladu s obvezom dužne pažnje dobroga gospodarstvenika tužitelj trebao uvjeriti da za sporne potpore postoji potrebno odobrenje Komisije. U tim okolnostima Komisija tvrdi da se tužitelj ne može pozivati na svoje neznanje kako bi izbjegao povrat potpora.
- 39 Naposljetku, prema mišljenju Komisije, tužitelj pogrešno smatra da je potpore dužan vratiti samo ako je počinio „pogrešku”. Naime, ništa ne sprečava to da primatelj potpora

snosi posljedice činjenice da dotična država članica nije Komisiji dostavila dovoljno podataka.

– U predmetu T-133/01

- 40 Tužitelj u predmetu T-133/01 tvrdi da je prije donošenja pobijane odluke Komisija trebala utvrditi i ocijeniti činjenično stanje temeljitom istragom. U tom pogledu tužitelj smatra da mu je Komisija bila dužna postaviti pitanja, osobito nakon što je priznala da njemačka tijela vlasti nisu mogla dostaviti sve relevantne podatke. Rok za podnošenje primjedbi bio je, prema mišljenju tužitelja, određen samo Saveznoj Republici Njemačkoj, a ne i zainteresiranim trećim stranama, što je protivno onom što se predviđa u članku 88. stavku 2. UEZ-a.
- 41 U odgovoru na izjavu Komisije da je prilikom pokretanja administrativnog postupka pozvala odnosne stranke da podnesu svoje primjedbe, tužitelj, doduše, priznaje da njegov likvidator nije sudjelovao u tom postupku, ali navodi da to u tom trenutku nije ni bilo moguće jer još nije bio pokrenut likvidacijski postupak društva ZEMAG. U svakom slučaju, suprotno onomu što tvrdi Komisija, tužitelj smatra da to što nije sudjelovao u administrativnom postupku ne može biti razlogom za odustajanje od isticanja netočnosti u pobijanoj odluci. Prema njegovu mišljenju, izvođenje takvog zaključka lišilo bi smisla pravo zainteresiranih strana na tužbu.
- 42 U ovom slučaju Komisija podsjeća da budući da je postupak iz članka 88. stavka 2. UEZ-a bio pokrenut 22. lipnja 1999., a okončan tek nakon dvadeset i jednog mjeseca, odnosno donošenjem pobijane odluke 28. ožujka 2001., nije moguće govoriti o „žurnom postupku”. Prema tome, društvo ZEMAG imalo je dovoljno vremena da sudjeluje u tom postupku. Komisija još jednom ponavlja i svoje mišljenje navedeno u točki 37. gore.
- 43 Što se tiče tužiteljeva argumenta da njegov likvidator nije mogao podnijeti primjedbe jer još nije bio pokrenut likvidacijski postupak, Komisija odgovara da tužitelj time ignorira činjenicu da likvidator ne djeluje u vlastito ime i da je prilikom pokretanja službenog istražnog postupka tužitelj mogao podnijeti primjedbe.
- 44 Naposljetku, Komisija napominje da se tužitelj ne može pozivati na činjenice ili okolnosti za koje je znao u vrijeme službenog istražnog postupka, ali koje nije priopćio Komisiji nakon što je bio pozvan podnijeti svoje primjedbe. Suprotno navodima tužitelja, Komisija smatra da takav pristup ne dovodi u pitanje pravo zainteresiranih strana na tužbu jer se one i dalje mogu pozvati na pravni razlog koji nije bio istaknut tijekom postupka ocjene, ili pak na pogrešnu ocjenu Komisije.

Ocjena Prvostupanjskog suda

- 45 Ovim tužbenim razlogom tužitelji u bitnom prigovaraju Komisiji da ih prije donošenja pobijane odluke nije svakog pojedinačno pozvala da podnesu svoje primjedbe.
- 46 Taj prigovor nije moguće prihvatiti.
- 47 Prvo, valja podsjetiti da je postupak nadzora državnih potpora, s obzirom na njegov opći ustroj, postupak koji se pokreće protiv države članice koja je, što se tiče obveza koje ima na temelju prava Zajednice, odgovorna za dodjelu potpore (presuda Suda od 10.

srpnja 1986., Belgija/Komisija, zvana „Meura”, 234/84, Zb., str. 2263., t. 29., i presuda Prvostupanjskog suda od 14. siječnja 2004., Fleuren Compost/Komisija, T-109/01, Zb., str. II-127., t. 42.), a ne protiv jednog ili više primatelja odnosno potpore (presuda Suda od 24. rujna 2002., Falck i Acciaierie di Bolzano/Komisija, C-74/00 P i C-75/00 P, Zb., str. I-7869., t. 83. i gore navedena presuda Fleuren Compost/Komisija, t. 44.).

- 48 Osim toga, prema ustaljenoj sudskoj praksi, pojam „zainteresirane strane” se u smislu članka 88. stavka 2. UEZ-a odnosi na neodređenu skupinu adresata. Proizlazi da se člankom 88. stavkom 2. UEZ-a ne zahtijeva da se pojedinačno pozove svaki subjekt. Njegov je jedini cilj obvezati Komisiju da osigura da su sve potencijalne zainteresirane strane obaviještene i da im je omogućeno da iznesu svoje argumente. U tim je okolnostima objava obavijesti u *Službenom listu Europskih zajednica* odgovarajuće sredstvo obavještavanja svih zainteresiranih strana o pokretanju postupka (presuda Suda od 14. studenoga 1984., Intermills/Komisija, 323/82, Zb., str. 3809., t. 17., i presuda Prvostupanjskog suda od 25. lipnja 1998., British Airways i dr./Komisija, T-371/94 i T-394/94, Zb., str. II-2405., t. 59.). Slijedom toga, tom se sudskom praksom zainteresiranim stranama u biti dodjeljuje uloga izvora informacija za Komisiju u okviru administrativnog postupka pokrenutog na temelju članka 88. stavka 2. UEZ-a (presuda Prvostupanjskog suda od 22. listopada 1996., Skibsværftsforeningen i dr./Komisija, T-266/94, Zb., str. II-1399., t. 256., i prethodno navedena presuda British Airways i dr./Komisija, t. 59.).
- 49 Međutim, iako je nesporno da u ovom slučaju tužitelji nisu sudjelovali u službenom istražnom postupku, iz teksta obavijesti objavljene 21. kolovoza 1999. u *Službenom listu Europskih zajednica* (SL C 238, str. 4.) proizlazi da su zainteresirane strane bile pozvane da u roku mjesec dana od dana objave dopisa od 22. lipnja 1999. kojim je Komisija obavijestila Saveznu Republiku Njemačku o svojoj odluci o pokretanju postupka predviđenog člankom 88. stavkom 2. UEZ-a, podnesu svoje primjedbe. Stoga su tom obaviješću, koja je sadržavala sažetak gore navedenog dopisa kao i tekst tog dopisa, zainteresirane strane bile obaviještene o odluci Komisije da u okviru potpora isplaćenih za restrukturiranje osam poduzeća, uključujući društva Saxonia Edelmetalle i društvo ZEMAG, pokrene službeni istražni postupak.
- 50 Naravno, valja precizirati da sama činjenica da je zainteresirana strana bila obaviještena o pokretanju službenog postupka nije dostatna da ona učinkovito podnese svoje primjedbe. U tom pogledu valja napomenuti da je člankom 6. stavkom 1. Uredbe br. 659/1999, koji je na temelju članka 16. te uredbe primjenjiv i na zlorabu potpora, predviđeno sljedeće: „[o]dluka o pokretanju formalnog istražnog postupka sadrži sažeti prikaz svih bitnih činjeničnih i pravnih pitanja, obuhvaća prethodnu ocjenu [...] mjere koju je Komisija obavila kako bi utvrdila predstavlja li ona potporu te navodi moguće sumnje u pogledu njezine sukladnosti s načelima zajedničkog tržišta”. Iz navedenoga proizlazi da odluka o pokretanju službenog istražnog postupka, unatoč nužno privremenoj naravi ocjene koju podrazumijeva, treba biti dostatno precizna kako bi zainteresiranim stranama omogućila da učinkovito sudjeluju u službenom istražnom postupku tijekom kojega će imati mogućnost iznijeti svoje argumente. U tu je svrhu dostatno da se zainteresirane strane mogu upoznati s rasuđivanjem Komisije.
- 51 Međutim, Sud napominje da tužitelji nisu naveli da odluka o pokretanju postupka nije bila dovoljno obrazložena da bi im omogućila učinkovito ostvarivanje njihova prava na podnošenje primjedbi.

- 52 Čak i da su tužitelji iznijeli takav argument, Sud napominje da je u obavijesti iz točke 49. gore Komisija dovoljno jasno iznijela svoje dvojbe glede usklađenosti s uvjetima iz odluke od 13. ožujka 1996. pa je tako tužiteljima omogućila da učinkovito ostvare svoje pravo na podnošenje primjedbi. Naime, Komisija je utvrdila, prvo, da ključni elementi plana restrukturiranja, kako su bili odobreni, nisu bili provedeni. Drugo, utvrdila je da se odluka od 13. ožujka 1996. više ne odnosi na dotične potpore te je u svezi s tim dala nekoliko konkretnih primjera, među kojima potpore namijenjene pokriću gubitaka poduzeća i financiranju ulaganja nakon što su propali planovi restrukturiranja. Komisija je isto tako navela da je moguće da su poduzećima grupe Lintra bile dodijeljene dodatne potpore u ukupnom iznosu koji premašuje 82 000 000 DEM. Pored toga izrazila je dvojbe glede usklađenosti tih potpora sa zajedničkim tržištem, među ostalim zato jer su neke potpore možda bile korištene u svrhe koje se ne odnose na restrukturiranje društava kćeri Lintre i jer planovi restrukturiranja nisu bili u cijelosti provedeni. Osim toga, Komisija je izrijeком upozorila njemačka tijela vlasti i možebitne zainteresirane strane da će se od primatelja potpora za koje se utvrdi da su bile nezakonito dodijeljene trebati zahtijevati njihov povrat.
- 53 Budući da je obaviješću objavljenom u *Službenom listu Europskih zajednica* Komisija pozvala primatelje potpora koje su prvotno bile odobrene prethodnom odlukom da podnesu svoje primjedbe na možebitne povrede dotične odluke zbog korištenja tih potpora na način koji je suprotan navedenoj odluci, a ti se primatelji nisu odazvali tom pozivu, Komisija nije prekršila nijedno njihovo pravo (presude Falck i Acciaierie di Bolzano/Komisija, točka 47. gore, t. 84., i Fleuren Compost/Komisija, točka 47. gore, t. 47.). Osim toga, Komisija se ne može smatrati odgovornom za to što je dotična država članica ili, kao što to tvrdi tužitelj u predmetu T-111/01, holding društvo Lintra nije obavijestilo o pokretanju službenog istražnog postupka.
- 54 Taj zaključak nije doveden u pitanje navodom tužitelja u predmetu T-133/01 prema kojem u trenutku pokretanja postupka iz članka 88. stavka 2. UEZ-a još nije bio pokrenut postupak njegove likvidacije. Naime, kao što je to Komisija s pravom istaknula, iz zahtjeva za pokretanje postupka jasno proizlazi da likvidator djeluje samo u tom svojstvu, a ne u vlastito ime. Nadalje, kao što je bilo navedeno u točki 49. gore, u trenutku objave odluke o pokretanju službenog istražnog postupka društvo ZEMAG, koje je bilo izrijeком imenovano u toj odluci, imalo je dovoljno vremena odgovoriti na poziv za podnošenje primjedbi.
- 55 Isto tako, Prvostupanjski sud ne može prihvatiti argumente tužitelja u predmetu T-111/01 da se odluka o pokretanju službenog postupka nije odnosila na njega i da nije znao za rizik povrata potpore. Naime, prvo, budući da je u toj odluci tužitelj bio više puta izrijeком imenovan i da je Komisija izrazila u najmanju ruku dvojbe glede ispravnog korištenja svih potpora koje je odobrila za restrukturiranje društava kćeri Lintre u odluci od 13. ožujka 1996., ta se odluka nužno odnosila na tužitelja u predmetu T-111/01. Komisiji nije moguće prigovoriti zbog toga što je taj tužitelj odlučio ne podnijeti primjedbe na temelju poziva iz obavijesti Komisije spomenutog u točki 49. gore.
- 56 Drugo, kao što je navedeno u točki 52. gore, u odluci o pokretanju službenog istražnog postupka bilo je dovoljno jasno navedeno da će se u skladu s člankom 14. Uredbe br. 659/1999 od primatelja potpora na kojeg se ta odluka odnosi prema potrebi zahtijevati povrat tih potpora. Prema tome, od trenutka objave odluke o pokretanju službenog

postupka tužitelj u predmetu T-111/01 nije mogao ne znati za rizik povrata dotičnih potpora. Zato se nije mogao pozivati ni na navodno opravdano očekivanje spojivosti dotičnih potpora sa zajedničkim tržištem, kojoj tvrdnji uostalom proturječi i sâm tužitelj kada navodi da nije bio obaviješten o odluci od 13. ožujka 1996.

- 57 Drugo, treba odbaciti i argumente tužiteljâ da ih je Komisija, nakon što Savezna Republika Njemačka nije odgovorila na nalog za dostavu određenih podataka od 1. kolovoza 2000., trebala neposredno ispitati prije nego što je donijela pobijanu odluku.
- 58 Čak i ako se Savezna Republika Njemačka stvarno oglušila na prethodno navedenu odluku kojom se nalaže dostava podataka, iz članka 13. stavka 1. Uredbe br. 659/1999 proizlazi da u tom slučaju Komisija može okončati službeni istražni postupak i na temelju raspoloživih informacija donijeti odluku o spojivosti ili nespojivosti potpore sa zajedničkim tržištem. Tom se odlukom može pod uvjetima iz članka 14. Uredbe br. 659/1999 od primatelja zahtijevati povrat već isplaćene potpore. U skladu s člankom 16. Uredbe br. 659/1999, članci 13. i 14. se u slučaju zlorabe potpore primjenjuju na odgovarajući način. Dakle, iz tih odredbi proizlazi da Komisija, suprotno onomu što navode tužitelji, nije dužna ispitati zainteresirane strane ako država članica ne postupi u skladu s nalogom Komisije za dostavu podataka.
- 59 Osim toga, valja napomenuti da u ovom slučaju tužitelji ne tvrde ni da su na temelju članka 20. stavka 3. Uredbe br. 659/1999 tražili presliku odluke kojom se Saveznoj Republici Njemačkoj nalaže dostava podataka ni *a fortiori* da su, unatoč pozivu Komisije Saveznoj Republici Njemačkoj u odluci od 1. kolovoza 2000. kojom se nalaže dostava podataka da taj poziv proslijede svim potencijalnim primateljima dotičnih potpora, Komisiji dostavili podatke koje ona nije uzela u obzir prije donošenja pobijane odluke.
- 60 Naposljetku, tužitelj u predmetu T-111/01 prigovara Komisiji da nije izvršila provjere na licu mjesta, kao što joj to nalažu odredbe Uredbe br. 659/1999.
- 61 Taj prigovor, koji se ne odnosi na prava zainteresiranih strana u postupku iz članka 88. stavka 2. UEZ-a, nego na opseg istraga koje Komisija obavlja u okviru ocjene državnih potpora, bit će razmotren u točkama 98. do 100. ove presude, i to u okviru tužbenog razloga koji se temelji na navodnoj pogrešci pri utvrđenju zlorabe potpora odobrenih odlukom od 13. ožujka 1996.
- 62 U tim okolnostima proizlazi da zajednički tužbeni razlog koji se temelji na povredi prava tužitelja u okviru postupka iz članka 88. stavka 2. UEZ-a treba odbiti.

Tužbeni razlog koji se temelji na pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju u pobijanoj odluci (predmet T-133/01)

Argumenti stranaka

- 63 Tužitelj u predmetu T-133/01 prigovara Komisiji da je pobijanu odluku donijela na temelju četiriju pogrešnih činjenica. Prvo, suprotno onomu što je navedeno u uvodnoj izjavi 39. pobijane odluke, ulaganja društva ZEMAG između 1994. i 1997. bila su manja od prvotno planiranih. Drugo, tužitelj je primio manji iznos (44 977 000 DEM) od onoga na koji se pozvala Komisija u uvodnoj izjavi 40. pobijane odluke

(65 617 000 DEM). Treće, što se tiče potpora koje su predmet naloga za povrat, tužitelju nije bio odobren kredit za likvidnost, nego potpore za likvidnost. Naposljetku, u svojoj replici tužitelj osporava izjave Komisije koje se odnose na, prvo, neprilagođavanje proizvodnog programa društava kćeri Lintra tržišnim uvjetima i, drugo, kvalifikacije i profesionalne sposobnosti rukovodstva holding društva Lintra.

- 64 Komisija smatra da prva tri navoda koja se odnose na pogrešno utvrđeno činjenično stanje nije moguće prihvatiti. Prema mišljenju Komisije, temelj za utvrđenja u pobijanoj odluci su informacije koje su dostavila njemačka tijela vlasti u odgovoru na odluku od 1. kolovoza 2000. kojom se nalaže dostava podataka. Komisija smatra da se tužitelj, time što nije sudjelovao u administrativnom postupku, odrekao mogućnosti pozivanja na bilo kakve činjenične netočnosti. Komisija isto tako podsjeća da u skladu s praksom Suda i odredbama Uredbe br. 659/1999 ima ovlast okončati postupak i donijeti odluku na temelju raspoloživih podataka ako država članica, unatoč nalogu Komisije, ne dostavi tražene informacije. Čak i da je Komisija počinila pogreške koje navodi tužitelj, prema njezinu mišljenju to ne bi utjecalo na točnost pobijane odluke, u kojoj je navedeno da su potpore u bitnome bile korištene u skladu s odobrenim planom restrukturiranja. Što se tiče spornih potpora, njihov se povrat zahtijevao ne zato što su ih društva kćeri nezakonito koristila, nego zato što ih je, kao prvo, držalo holding društvo Lintra i, kao drugo, zato što su krediti za likvidnost bili odobreni nakon očitog neuspjeha prvog restrukturiranja.
- 65 Što se tiče četvrte pogrešno utvrđene činjenice koju navodi tužitelj, Komisija tvrdi da je taj prigovor nedopušten jer je prvi put bio istaknut u fazi replike i jer nije poduprt nijednim pravnim argumentom koji bi mogao utemeljiti nezakonitost pobijane odluke. U svakom slučaju, prema mišljenju Komisije navodi su sadržajno neutemeljeni jer je Komisija provjerila istinitost dotičnih podataka s njemačkim tijelima vlasti.

Ocjena Prvostupanjskog suda

- 66 Komisija u bitnom prigovara da je nedopušteno da tužitelj u predmetu T-133/01 ne iznosi činjenične argumente navedene u točki 63. gore, jer se nije na njih pozvao u istražnom postupku koji se odnosio na sporne potpore. Osim toga smatra da je prigovor četvrte pogrešno utvrđene činjenice nedopušten jer je bio podnesen prekasno, odnosno tek u fazi replike.
- 67 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, zakonitost pravnog akta Zajednice u okviru tužbe za poništenje podnesene na temelju članka 230. UEZ-a treba se ocjenjivati s obzirom na činjenične i pravne elemente koji su postojali na dan donošenja akta. Konkretno, ocjene Komisije ispituju se samo na temelju podataka kojima je Komisija raspolagala u vrijeme donošenja tih ocjena (presuda *British Airways* i dr./Komisija, t. 48. gore, t. 81.; presude Prvostupanjskog suda od 6. listopada 1999., *Kneissl Dachstein/Komisija*, T-110/97, Zb., str. II-2881., t. 47., i *Salomon/Komisija*, T-123/97, Zb., str. II-2925., t. 48.).
- 68 Iz toga proizlazi da se tužitelj koji je sudjelovao u istražnom postupku predviđenom člankom 88. stavkom 2. UEZ-a ne može pozivati na činjenične argumente koje Komisija nije znala i koje nije priopćio Komisiji tijekom istražnog postupka. Za razliku od toga, ništa ne sprječava zainteresiranu stranu da protiv konačne odluke iznese pravni razlog koji nije bio istaknut u fazi administrativnog postupaka (vidjeti u tom smislu presude

Kneissl Dachstein/Komisija, točka 67. gore, t. 102. i Salomon/Komisija, točka 67. gore, t. 55.).

- 69 Ta se sudska praksa nužno ne može primijeniti na sve slučajeve u kojima poduzeće nije sudjelovalo u istražnom postupku predviđenom člankom 88. stavkom 2. UEZ-a. Iako se može smatrati da je primjena te sudske prakse na određene iznimne slučajeve isključena, valja ipak utvrditi da je ona primjenjiva na ovaj slučaj.
- 70 Naime, valja podsjetiti da tužitelj nije iskoristio svoje pravo na sudjelovanje u istražnom postupku, ali da ipak nije sporno da je pojedinačno spomenut, osobito u naslovu i u točkama 2.1. i 2.4. te odluke, i da su u toj odluci bile izražene dvojbe glede ispravnog korištenja svih potpora namijenjenih restrukturiranju društava kćeri Lintre s obzirom na odluku od 13. ožujka 1996. Isto tako nije sporno da se činjenice na koje se Komisija poziva u uvodnim izjavama 39. i 40. pobijane odluke temelje na podacima koje su dostavila njemačka tijela vlasti u okviru istražnog postupka. U tim su okolnostima tužiteljevi argumenti koji se odnose na visinu ulaganja i iznos primljenih potpora argumenti o činjenicama koje Komisija nije znala u trenutku donošenja pobijane odluke i koje zbog toga nije moguće prvi put iznijeti pred Prvostupanjskim sudom u svrhu osporavanja te odluke.
- 71 Isto vrijedi i za navodno pogrešno utvrđeno činjenično stanje koje Komisija spominje u uvodnoj izjavi 16. pobijane odluke, glede neprilagođenosti proizvodnog programa društava kćeri grupe Lintra tržišnim uvjetima kvalifikacija i profesionalnih sposobnosti rukovodstva holding društva Lintra, a da pritom nije potrebno ispitivati prigovor Komisije glede zakašnjelosti tih argumenata iznesenih u replici. U svakom slučaju valja utvrditi da, čak i ako pretpostavimo da je riječ o pogrešno utvrđenim činjenicama, ti opći navodi nikako nisu relevantni za odluku koju je Komisija donijela u pobijanoj odluci.
- 72 Naposljetku, što se tiče pravnog, a ne čisto činjeničnog pitanja je li društvo ZEMAG nakon neuspjeha prvog plana restrukturiranja umjesto kredita za likvidnost primilo potpore za likvidnost, kao što proizlazi iz pobijane odluke, tužitelj je na to konkretno pitanje Prvostupanjskog suda samo odgovorio da je ta razlika u biti povezana samo s različitim izrazima koje je koristilo društvo holding Lintra, ali nije mogao pojasniti kakve posljedice takva klasifikacija može imati na povrat spornih potpora. Iz toga proizlazi da je taj argument bespredmetan.
- 73 Stoga tužbeni razlog koji se temelji na pogrešno utvrđenim činjenicama u pobijanoj odluci treba odbaciti.

Tužbeni razlog koji se temelji na navodnoj pogrešci pri utvrđenju zlorabe potpora odobrenih odlukom Komisije od 13. ožujka 1996. (predmet T-111/01)

Argumenti stranaka

- 74 Prvo, tužitelj u predmetu T-111/01 tvrdi da su potpore koje su mu bile isplaćene do 1996. bile korištene u skladu s odlukom od 13. ožujka 1996., kao što to proizlazi iz dokaza koje je BvS prosljedio njemačkim tijelima vlasti. Iako se u pobijanoj odluci iznos od 3 195 559 DEM, čije se vraćanje zahtijeva od tužitelja, ne navodi kao dio djelomičnog iznosa od 22 978 000 DEM, što je, prema mišljenju tužitelja, samo po sebi

nezakonito, pojedivosti o izvršenim plaćanjima upućuju na to da su plaćanja bila izvršena u skladu s planom restrukturiranja i odobrena odlukom od 13. ožujka 1996.

- 75 Tako, suprotno onomu što Komisija ustvrđuje u pobijanoj odluci, tužitelj tvrdi da djelomičan iznos od 22 978 000 DEM nije bio iskorišten za plaćanje određenih usluga upravljanja holding društva Lintra, nego isključivo za financiranje mjera restrukturiranja. S tim u vezi tužitelj podsjeća da je u svojem dopisu Komisiji od 2. listopada 2000. njemačka vlada izjavila da su usluge koje je holding društvo Lintra pružilo tim društvima kćerima bile namijenjene osiguranju njihova restrukturiranja, koje ne bi bilo moguće bez tih usluga. Osim toga, čak i da su potpore bile korištene u svrhu plaćanja usluga koje je pružilo holding društvo Lintra, što nije bio slučaj, tužitelj smatra da to ne bi predstavljalo zlorabu. Naime, tužitelj napominje da je Komisija poznavala ustroj grupe koji su odabrala njemačka tijela vlasti i da je osobito znala da je Lintra bila tek holding društvo, čije usluge su se zaračunavale njezinim društvima kćerima po internom ključu raspodjele. Budući da je Komisija izrijeком dopustila korištenje potpora za plaćanje usluga holding društva Lintra, treba smatrati da se odluka od 13. ožujka 1996. odnosi na te potpore.
- 76 Drugo, tužitelj prigovara da se pobijana odluka temelji isključivo na pretpostavkama glede navodne zlorabe potpora, a da se i same te pretpostavke temelje na nejasnim navodima njemačkih tijela vlasti. Naime, prema mišljenju tužitelja, koji se poziva na uvodnu izjavu 42. pobijane odluke, Komisija se poziva na izjavu Savezne Republike Njemačke prema kojoj ona nije mogla isključiti mogućnost da su potpore bile korištene za plaćanje usluga društva holding Lintra. Prema tužiteljevu mišljenju, trebalo je dokazati da su te potpore stvarno bile korištene za plaćanje navedenih usluga.
- 77 Komisija podsjeća, prvo, da odlukom od 13. ožujka 1996. nije bilo predviđeno korištenje potpora od strane holding društva Lintra. To nije ni bilo moguće jer to društvo nije bilo poduzeće u teškoćama. Isto vrijedi za korištenje potpora od strane društava kćeri Lintra za plaćanje usluga holding društva Lintra. Komisija ističe da je, budući da je, prvo, na računima holding društva Lintra ostao iznos od 22 978 000 DEM, a njemačka tijela vlasti nisu mogla dati konkretne informacije o tome kako je on bio korišten i da su, drugo, društva kćeri bila odgovorna za ispravno korištenje toga iznosa, povrat cjelokupnog iznosa trebalo zahtijevati od holding društva Lintra i njegovih društava kćeri. Činjenica da je Komisija znala da je društvo Lintra holding, ne znači da su usluge tog društva smjele biti plaćene iz državnih potpora koje su bile odobrene za restrukturiranje društava kćeri.
- 78 Drugo, Komisija smatra da je, što se tiče usluga upravljanja koje je pružalo holding društvo Lintra, tužitelj više puta samom sebi proturječio. Ustvrđio je da su usluge koje je holding društvo Lintra pružalo svojim društvima kćerima bile potrebne za njihovo restrukturiranje i da se stoga trebaju smatrati potporama na koje se odnosi odluka od 13. ožujka 1996. Međutim, iako je tužitelj te usluge primio u okviru državnih potpora, odnosno besplatno, on ipak ustvrđuje da je te usluge platio s pomoću dodijeljenih potpora. Iz toga, prema mišljenju Komisije, proizlazi da tužitelj ne može ozbiljno tvrditi da je potpore čiji se povrat sada od njega zahtijeva primio kao naknadu troškova koje je u vezi s njima imao. Prema mišljenju Komisije, potpore u svakom slučaju trebaju biti vraćene jer nije moguće sa sigurnošću utvrditi da su bile korištene u skladu s odlukom od 13. ožujka 1996. Razlog za povrat nije stoga apstraktan ustroj grupe, nego činjenica

da su u skladu s odlukom od 13. ožujka 1996. primatelji potpora bila društva kćeri Lintre.

- 79 Naposljetku, što se tiče pretpostavki koje navodi tužitelj, Komisija odgovara da se ona nije pozivala na takve pretpostavke. Naime, pobijanom se odlukom samo utvrdilo da njemačka tijela vlasti nisu mogla isključiti mogućnost da su društva kćeri potpore zapravo koristila za plaćanje usluga holding društvu Lintra. Komisija dodaje da, u slučaju da je holding društvo Lintra potrošilo potpore, povrat tih potpora treba zahtijevati od društva kćeri koja su primila usluge upravljanja od holding društva. Ako je tužitelj imao dokaze da takve usluge nije primio besplatno, te je dokaze Komisiji morao dostaviti u administrativnom postupku, u okviru njezina poziva da podnese primjedbe.

Ocjena Prvostupanjskog suda

- 80 Tužitelj u predmetu T-111/01 u bitnom osporava da je djelomičan iznos potpora u visini od 22 978 000 DEM, na temelju kojega je bio izračunan iznos od 3 195 559 DEM čiji se povrat pobijanom odlukom od njega zahtijeva, bio zlorabljen. Prema njegovu mišljenju te su potpore bile korištene za njegovo restrukturiranje u skladu s odlukom od 13. ožujka 1996.

- 81 Prvostupanjski sud smatra da ovaj tužbeni razlog treba ispitati u dva koraka. Prvo, treba utvrditi točan doseg odluke od 13. ožujka 1996. Potom, u skladu s tim ispitivanjem, Prvostupanjski sud provjerit će je li Komisija u pobijanoj odluci smjela zaključiti da je iznos potpora na temelju kojega je bio izračunan iznos čije se vraćanje zahtijeva od tužitelja u predmetu T-111/01 bio predmetom zlorabe u smislu članka 88. stavka 2. UEZ-a.

– Doseg odluke od 13. ožujka 1996.

- 82 U odluci od 13. ožujka 1996. Komisija je prvo ispitala s ekonomskog i socijalnog aspekta pojedinačne položaje osam društava kćeri, uključujući tužitelja u predmetu T-111/01, kojima je upravljalo holding društvo Lintra kao i njihovu navodnu održivost s obzirom na restrukturiranje koje su planirala njemačka tijela vlasti. Napomenula je i da su nakon raspisivanja javnog natječaja za restrukturiranje i privatizaciju poduzeća njemačka tijela vlasti prihvatila ponudu za otkup koju je za sva poduzeća dalo društvo Emans & Partners GbR, jer se ta ponuda smatrala najboljom, osobito u smislu očuvanja radnih mjesta, plana ulaganja, osobnog angažmana kupca, financijske obveze prema Treuhandanstaltu i izgledima svakog od poduzeća. Slijedom toga je Treuhandanstalt (kasnije BvS) stjecateljima prodao 100 % udjelâ poduzeća u vlasništvu holding društva Lintra. Komisija je potom raščlanila financijske mjere koje su njemačka tijela vlasti planirala za restrukturiranje i naposljetku privatizaciju poduzeća grupe Lintra, uključujući potpore u iznosu od 970 200 000 DEM koje su naknadno bile smanjene na 824 200 000 DEM. U svojoj analizi spojivosti potpora Komisija je naposljetku napomenula da „unatoč raspisanom javnom natječaju nije moguće pronaći ulagatelja koji bi bio voljan preuzeti ekonomski rizik restrukturiranja dotičnih poduzeća bez državnih potpora” i da „budući da su poduzeća [bila] prodana ponuditelju koji je ponudio najviše, državne potpore predviđene ugovorom o privatizaciji bile su strogo ograničene na najnužnije kako bi se poduzećima dala prilika da ponovno postanu dugoročnu konkurentna”. Komisija je pojasnila da „poduzeća u cjelini posluju na

rastućim tržištima na kojima nema strukturnih viškova kapaciteta” i da je „financijska potpora vremenski ograničena”. Iz toga je Komisija zaključila da „potpore ispunjavaju uvjete koji se zahtijevaju prilikom restrukturiranja (konkurentnost, proporcionalnost, smanjenje kapaciteta)”.

- 83 Na kraju svoje ocjene Komisija je prvo zaključila da „ako se zajedno razmotre sve potpore restrukturiranju, ona smatra da su one spojive sa zajedničkim tržištem u smislu članka 92. stavka 3. točke (c) Ugovora [...] jer su strogo ograničene na najnužnije i jer poduzeća ne stavljaju ni u kakav povoljniji položaj u odnosu na njihove konkurente”. Drugo, Komisija je također zaključila da „se dotične potpore, zato što sva poduzeća imaju sjedište u regiji na koju se odnosi iznimka predviđena člankom 92. stavkom 3. točkom (a) Ugovora [...] i zato što je s obzirom na broj i veličinu poduzeća kojima se daje potpora i činjenicu da je paleta njihovih proizvoda široka pa stoga nije moguće ostvariti sinergijski učinak, njihov iznos razmjerno ograničen, smatraju spojivima sa zajedničkim tržištem u smislu članka 92. stavka 3. točke (a) Ugovora”.
- 84 Iz odluke od 13. ožujka 1996. proizlazi da su primatelji odobrenih potpora bili osam društva kćeri Lintre, uključujući tužitelja u predmetu T-111/01, čiji su ekonomski i socijalni položaj kao i održivost bili posebno opisani na stranicama 1 do 5 odluke, a ne holding društvo Lintra, koje je bilo zaduženo za osiguranje upravljanja grupom kako bi se omogućilo što skorije restrukturiranje i privatizacija društava kćeri. Iako su financijske mjere koje su planirala njemačka tijela vlasti bile namijenjene dokapitalizaciji trgovačkih društava i financiranju mjera restrukturiranja, osobito sudjelovanjem BvS-a u gubicima, potporama ulaganju i pokrićem potreba za likvidnošću trgovačkih društava, odlukom od 13. ožujka 1996. nije bilo odobreno da holding društvo Lintra potpore koristi za financiranje vlastitih aktivnosti. Osim toga, činjenica da su njemačka tijela vlasti te potpore mogle isplatiti holding društvu Lintra u okviru usluga upravljanja grupe Lintra, ne sprječava da se za društva kćeri te grupe smatra da su od toga ostvarila korist (vidjeti u tom smislu presudu Suda od 19. rujna 1985., Hoogovens Groep/Komisija, 172/83 i 226/83, Zb., str. 2831., t. 34.) i da su zapravo ona primatelji potpora koje se bile odobrene odlukom od 13. ožujka 1996. Iz toga proizlazi da je svojom odlukom od 13. ožujka 1996. Komisija odobrila samo potpore restrukturiranju društava kćeri Lintre, uključujući tužitelja u predmetu T-111/01.
- Utvrđenje zlorabe iznosa potpora čiji se povrat zahtijeva od tužitelja u predmetu T-111/01
- 85 Prvo valja napomenuti da u skladu s člankom 88. stavkom 2. UEZ-a Komisija, ako ustanovi zlorabu potpore, donosi odluku prema kojoj dotična država mora ukinuti ili izmijeniti takvu potporu u roku koji odredi Komisija.
- 86 Iz članka 88. stavka 2. UEZ-a u vezi s člankom 1. točkom (g) i člankom 16. Uredbe br. 659/1999 proizlazi da je u načelu Komisija ta koja dokazuje da je primatelj potpora koje je ona prethodno odobrila prijašnjom odlukom zlorabio sve te potpore ili dio njih. Naime, ako to ne dokaže, treba smatrati da se na te potpore odnosi njezina prethodna odluka o odobrenju. Pa ipak, pozivanje u članku 16. Uredbe br. 659/1999 na članak 13. ovlašćuje Komisiju da u slučaju nepostupanja države članice u skladu s nalogom za dostavu podataka donese odluku o zaključivanju službenog istražnog postupka na temelju raspoloživih podataka. Tako, kada država članica ne dostavi dovoljno jasne i

precizne podatke o korištenju potpora za koje je Komisija na temelju njoj raspoloživih podataka izrazila dvojbe glede njihove sukladnosti s njezinom prijašnjom odlukom, Komisija ima ovlast utvrditi zlorabu dotičnih potpora.

87 Osim toga, valja podsjetiti da je u ovom slučaju u uvodnoj izjavi 42. pobijane odluke Komisija utvrdila sljedeće:

„U dijelu u kojem potpore koje su dodijeljene grupi Lintra nisu korištene u svrhe predviđene odobrenim planom restrukturiranja, one nisu predmetom odluke od 13. ožujka 1996. na temelju koje su sve potpore trebale biti korištene izravno za restrukturiranje društava kćeri Lintre. Korištenje potpora u [holding društvu] Lintra [...] nije izriekom predviđeno ni planom restrukturiranja ni tom odlukom. Uostalom, kad je riječ o potporama restrukturiranju, takvo što nije nikada ni bilo moguće jer to društvo nije nikada bilo društvo u poteškoćama. Također, korištenje potpora od strane društava kćeri za plaćanje usluga [holding društva] Lintra [...] nije bilo izriekom predviđeno ni planom restrukturiranja ni odlukom od 13. ožujka 1996. Njemačka tijela vlasti potvrdila su da nije moguće isključiti da su društva kćeri potpore zapravo koristila za plaćanje usluga toga društva. Osim toga, u svojem odgovoru na nalog za dostavu podataka o ukupnim izdacima [holding društva] Lintra [...] (troškovi za zaposlene, sudski troškovi, zakupnine itd.), njemačka tijela vlasti predočila su samo vrlo sumarne brojčane podatke i nisu točno objasnili koje su usluge tog društva bile pružene uz naknadu kojim društvima kćerima i kada. Budući da njemačka tijela vlasti nisu mogla dostaviti dovoljno dokaza za to, Komisija mora početi od toga da iznos od 34,978 milijuna DEM koji je zadržalo [holding] društvo Lintra [...] nije obuhvaćen odlukom od 13. ožujka 1996.” [neslužbeni prijevod]

88 Iz toga je u uvodnoj izjavi 43. pobijane odluke zaključila sljedeće:

„Dio dodijeljenih potpora koji je zadržalo [holding društvo] Lintra [...], odnosno 34,978 milijuna DEM, nije bio korišten u skladu s odredbama odobrenog plana restrukturiranja. Dakle, primatelj ga je koristio protivno odluci od 13. ožujka 1996., što predstavlja zlorabu potpora u smislu članka 88. stavka 2. Ugovora o EZ-u u vezi s člankom 1. točkom (g) Uredbe (EZ) br. 659/1999. [...]” [neslužbeni prijevod]

89 Što se tiče djelomičnog iznosa od 22 978 000 DEM, Komisija je u uvodnoj izjavi 44. pobijane odluke utvrdila da „u svojem odgovoru na nalog za dostavu podataka njemačka tijela vlasti nisu dostavila detaljne dokaze” o njegovu korištenju. Osim toga, u uvodnoj izjavi 45. pobijane odluke navela je da „njemačka tijela vlasti nisu dokazala da je taj iznos prosljeđen društvima kćerima” i dodala da „je na temelju podataka koje su dostavila njemačka tijela vlasti, [holding društvo] Lintra nedvojbeno primilo cijeli iznos potpore” [neslužbeni prijevod]. Slijedom toga, Komisija je od holding društva Lintra i njegovih društava kćeri zatražila povrat cijelog iznosa na način opisan u uvodnoj izjavi 46. pobijane odluke. U skladu s tom izjavom, Savezna Republika Njemačka dužna je od tužitelja u predmetu T-111/01 zahtijevati povrat iznosa od 3 195 559 DEM.

90 S obzirom na prethodno navedene uvodne izjave pobijane odluke i na temelju dokaza u spisu, nedvojbeno je da je djelomičan iznos od 22 978 000 DEM ostao na računima holding društva Lintra. Isto je tako nedvojbeno da je u okviru svojih aktivnosti upravljanja grupom Lintra holding društvo Lintra pružilo brojne usluge za račun društava kćeri Lintra. Za razliku od toga, ono što je u okviru ovog tužbenog razloga

sporno među strankama jest je li Komisija mogla utvrditi da je iznos od 22 978 000 DEM bio predmetom zlorabe iako nije mogla odrediti stvarno korištenje toga iznosa jer joj na njezinu odluku od 1. kolovoza 2000. kojom im se nalaže dostava podataka njemačka tijela vlasti nisu dostavila detaljne dokaze.

- 91 S tim u vezi valja podsjetiti da ispitivanje koje mora izvršiti Komisija podrazumijeva razmatranje i ocjenu složenih ekonomskih činjenica i okolnosti. Budući da sud Zajednice ne može svojom ocjenom složenih ekonomskih činjenica i okolnosti zamijeniti onu Komisije, nadzor Prvostupajnskog suda mora se ograničiti na provjeru poštovanja postupovnih pravila i obveze obrazlaganja, materijalne točnosti činjenica kao i nepostojanja očite pogreške u ocjeni i zlorabe ovlasti (presude Suda od 29. listopada 1980., Roquette Frères/Vijeće, 138/79, Zb., str. 3333., t. 25.; od 15. lipnja 1993., Matra/Komisija, C-225/91, Zb., str. I-3203., t. 25.; presude Prvostupajnskog suda od 15. srpnja 1994., Matra Hachette/Komisija, T-17/93, Zb., str. II-595., t. 104.; od 8. lipnja 1995., Schöller/Komisija, T-9/93, Zb., str. II-1611., t. 140.; Skibsværftsforeningen i dr./Komisija, točka 48. gore, t. 170., i od 24. listopada 1997., British Steel/Komisija, T-243/94, Zb., str. II-1887., t. 113.).
- 92 U ovom slučaju pri utvrđenju Komisije prema kojem je prilikom korištenja iznosa od 22 978 000 DEM došlo do zlorabe nije počinjena očita pogreška u ocjeni.
- 93 Komisiji nije moguće prigovoriti da je pobijanu odluku donijela iako nije bila u položaju odrediti stvarno korištenje iznosa o kojem je riječ. Naime, s obzirom na točku 86. gore, iako je načelno na Komisiji da dokaže da su potpore koje je prethodno odobrila bile zlorabljene, ipak je na državi članici da nakon naloga za dostavu podataka dostavi sve podatke koje zatraži Komisija, jer je u suprotnome Komisija ovlaštena donijeti odluku o zaključenju službenog istražnog postupka na temelju raspoloživih podataka.
- 94 Štoviše, iz dokaza u spisu proizlazi da njemačka tijela vlasti nisu dostavila potrebne podatke iako ih je Komisija pozvala da dostave „sve podatke pomoću kojih je moguće odrediti kako su izdaci [holding društva Lintra] bili raspodijeljeni među društvima kćerima”, „sve podatke o možebitno drukčijim alokacijama iznosa [22 978 000 DEM] zadržanog u holdingu, pojedinačnim društvima kćerima, odnosno točne podatke o prometu i ukupnim potporama koje su društva kćeri primila u prvoj fazi restrukturiranja (1994.-1996)” kao i „sve podatke potrebne za ocjenu u kojoj su mjeri doprinosi društava kćeri grupi bili financirani iz potpora”. Zapravo, u svojem odgovoru od 2. listopada 2000. na odluku od 1. kolovoza 2000. kojom se nalaže dostava podataka njemačka tijela vlasti samo su iznijela skupne brojčane podatke o alokacijama iznosa od 22 978 000 DEM, koji je ostao na računima holding društva Lintra, za različite usluge tog društva, ne preciziravši točnu raspodjelu tog iznosa među pojedinačnim društvima kćerima.
- 95 U tim okolnostima činjenicu da se iznos od 22 978 000 DEM našao na računima holding društva Lintra Komisija može protumačiti samo na sljedeća dva načina: ili holding društvo Lintra, kojemu je BvS isplatio potpore za restrukturiranje u korist društava kćeri, nije iznos od 22 978 000 DEM prosljedilo dalje društvima kćerima, pri čemu je takva situacija protivna odluci od 13. ožujka 1996. kojom je bila odobrena isplata potpora za restrukturiranje društvima kćerima Lintra, ili su društva kćeri platila holding društvu Lintra naknade za usluge koje su, doduše, mogle biti pružene u svrhu restrukturiranja društava kćeri, ali glede čije naravi, svrhe i datuma plaćanja njemačka tijela vlasti nisu

predočila nikakav konkretan dokaz, što je Komisiju moglo navesti da pretpostavi, kao što je i navela u uvodnoj izjavi 45. pobijane odluke, da iznos od 22 978 000 DEM nije bio prosljeđen društvima kćerima, što je isto tako protivno odluci od 13. ožujka 1996.

- 96 Istina, u skladu s Uredbom br. 659/1999, potpore je moguće smatrati zloupotrijebljenima samo ako je tu praksu moguće pripisati njihovom primatelju.
- 97 S tim u vezi iz uvodne izjave 43. pobijane odluke u vezi s uvodnom izjavom 44. pobijane odluke proizlazi da je Komisija smatrala da je primatelj kojemu treba pripisati zlorabu iznosa od 22 978 000 DEM cijela grupa Lintra kao prvotni primatelj potpora odobrenih odlukom od 13. ožujka 1996. Štoviše, kao što je bilo utvrđeno u točki 84. gore, prvotni primatelji potpora odobrenih odlukom od 13. ožujka 1996. mogli su samo biti društva kćeri Lintre, a ne grupa kao cjelina. Međutim, budući da je iznos od 22 978 000 DEM ostao na računima holding društva Lintra, Komisija je s obzirom na podatke kojima je raspolagala u trenutku donošenja pobijane odluke s pravom mogla utvrditi da te potpore nisu bile korištene u skladu s odlukom od 13. ožujka 1996.
- 98 Naposljetku, za razliku od onoga što tvrdi tužitelj, u skladu s člankom 22. stavkom 1. Uredbe br. 659/1999, Komisija nije bila dužna prije donošenja pobijane odluke provesti provjere na licu mjesta.
- 99 Valja podsjetiti da prema toj odredbi, „u slučaju kada Komisija ima ozbiljne sumnje u pogledu pridržavanja odluka o neospornosti, pozitivnih odluka ili uvjetnih odluka donesenih u vezi s pojedinačnom potporom, dotična država članica, nakon što joj je pružena prilika za dostavljanje primjedbi, omogućuje Komisiji obavljanje posjeta radi praćenja stanja na licu mjesta”. Članak 22. stavak 1. Uredbe br. 659/1999 treba tumačiti s obzirom na uvodnu izjavu 20., prema kojoj se „posjeti radi praćenja stanja na licu mjesta smatraju odgovarajućim i korisnim instrumentom, a posebno u slučajevima u kojima je možda došlo do zlorabe potpore”.
- 100 U ovom je slučaju dovoljno utvrditi da nakon odgovora koji su njemačka tijela vlasti dala 2. listopada 2000. na nalog od 1. kolovoza 2000., Komisija, suočena s dvjema mogućnostima izloženima u točki 95. gore, više nije mogla ozbiljno sumnjati u to da njezina odluka od 13. ožujka 1996. glede korištenja iznosa od 22 978 000 DEM nije bila poštovana. U tim okolnostima ona nije imala nikakvu navodnu obvezu provesti provjeru na licu mjesta kako bi bila sigurna poštuje li se odluka od 13. ožujka 1996.
- 101 Zbog svih prethodnih razloga valja odbaciti tužbeni razlog koji se temelji na pogrešci pri utvrđenju zlorabe potpora odobrenih odlukom Komisije od 13. ožujka 1996.

Zajednički tužbeni razlog koji se temelji na Komisijinom pogrešnom utvrđenju primatelja spornih potpora

Argumenti stranaka

– U predmetu T-111/01

- 102 Tužitelj u predmetu T-111/01 upozorava da je potpore koje su bile odobrene odlukom Komisije od 13. ožujka 1996. Savezna Republika Njemačka isplatila izravno holding društvu Lintra. Stoga je tužitelj, kao uostalom i sva društva kćeri Lintre, potpore primio

tek posredno. To utvrđenje je, prema mišljenju tužitelja, potvrdila i sama Komisija. Naime, u svojoj odluci od 1. kolovoza 2000. o dostavi podataka, koju je uputila njemačkim tijelima vlasti, Komisija je priznala da prema dostupnim podacima nije bilo razloga smatrati da je iznos od 34 978 000 DEM bio isplaćen društvima kćerima. Iz toga prema mišljenju tužitelja proizlazi da je samo holding društvu Lintra moguće naložiti povrat spornih potpora. Osim toga, tužitelj poziva Prvostupanjski sud da ispita ne bi li jedini dioničar Lintre od 1994. do 1997. kao i BvS i sama Savezna Republika Njemačka trebali biti obvezni vratiti potpore.

- 103 Tužitelj isto tako dovodi u pitanje to što se u pobijanoj odluci holding društvu Lintra i njegovim društvima kćerima pripisuje solidarna odgovornost. Navodi da za takvu solidarnu odgovornost nema pravnog temelja i da se ona svodi na prihvaćanje „obrnute skupne odgovornosti” prema kojoj je društvo kći odgovorno za dugove svojeg matičnog društva. Tužitelj tvrdi da to ne postoji ni u njemačkom pravu ni, koliko je njemu poznato, u pravu Zajednice. Osim toga, Komisija je prihvatila takvu solidarnu odgovornost samo zbog praktičnih razloga u vezi s insolventnošću u kojoj se nalazi holding društvo Lintra.
- 104 Komisija odgovara da su u odluci od 13. ožujka 1996. kao primatelji odobrenih potpora navedena društva kćeri Lintre. Iz toga, prema mišljenju Komisije, proizlazi da su ta društva kćeri suodgovorna za ispravno korištenje potpora. Dakle, Komisija nije samovoljno naložila da se, ako to nije moguće od holding društva Lintra, povrat potpora koje su bile predmet zlorabe provede i od njih. U svezi s tim Komisija objašnjava da se čini da je u ovom slučaju, budući da njemačka tijela vlasti nisu mogla dostaviti pouzdane podatke o krajnjoj namjeni dodijeljenih potpora, solidarna odgovornost svih društava kćeri jedino moguće rješenje.
- 105 Prema mišljenju Komisije, za obveze matičnog društva tužitelj, dakle, ne odgovara na temelju „obrnute skupne odgovornosti”, nego na temelju vlastite obveze koju ima kao primatelj potpora. Prema mišljenju Komisije, jedini razlog zašto je u pobijanoj odluci predviđena solidarna odgovornost je taj da Komisija, znajući kakav je ustroj grupe kao i za plan da se potpore usmjere preko holding društva Lintra, nije mogla isključiti mogućnost da potpore djelomično završe na računima holding društva Lintra. Komisija dodaje da u svakom slučaju nije važno je li pravni položaj opisan u odgovoru na tužbu „nepoznat njemačkom pravu”, jer se pravo Zajednice ne procjenjuje s obzirom na nacionalno pravo. Komisija osim toga napominje da tužiteljev poziv Prvostupanjskom sudu da ispita je li povrat spornih potpora od strane Savezne Republike Njemačke ili BvS-a bio potreban, nema smisla i da pitanje treba li od jedinog dioničara holding društva Lintra provesti povrat potpora ulazi u domenu nacionalnog prava.

– U predmetu T-133/01

- 106 Tužitelj u predmetu T-133/01 tvrdi da je Komisija, time što mu je naložila povrat potpora, zloupotrijebila svoju ovlast slobodne ocjene. Naime, prema mišljenju tužitelja, potpore je primilo samo holding društvo Lintra. Osim toga, odlukom od 13. ožujka 1996. Komisija je potpore za mjere restrukturiranja odobrila u okviru privatizacije holding društva Lintra. U tim okolnostima, tužitelj osporava solidarnu odgovornost holding društva Lintra i njegovih društava kćeri u pobijanoj odluci što se tiče djelomičnog iznosa od 22 978 000 DEM, kao i svoju djelomičnu odgovornost (u iznosu od 4 077 000 DEM) za povrat potpora u obliku kredita za likvidnost. U tom pogledu tužitelj tvrdi da u obzir za povrat ne dolazi ni djelomičan povrat iznosa od

4 077 000 DEM određenog u pobijanoj odluci, za koji on u svakom slučaju ne zna kako ga je Komisija odredila.

- 107 Komisija prvo navodi da su prema odluci od 13. ožujka 1996. primatelji odobrenih potpora bili osam društava kćeri Lintre. Ona su u tom svojstvu odgovorna za ispravno korištenje potpora.
- 108 Potom podsjeća da je na Komisiji da, kada utvrdi da je državna potpora nespojiva sa zajedničkim tržištem, naloži njezin povrat. U tom pogledu Komisija prema članku 14. Uredbe br. 659/1999 nema nikakvu diskrecijsku ovlast. Cilj ponovne uspostave prijašnjeg stanja, čemu služi obveza države da ukine potporu, postignut je kada primatelj vrati potporu koja je, kada je to primjenjivo, uvećana za iznos zateznih kamata.
- 109 Što se tiče djelomičnog iznosa od 12 000 000 DEM, Komisija smatra da taj iznos nije bio predmetom odluke od 13. ožujka 1996. i da ga zato treba vratiti. S tim u vezi Komisija podsjeća da su potpore odobrene odlukom od 13. ožujka 1996. bile namijenjene grupi društava kćeri u cilju zajedničkog restrukturiranja i privatizacije. No, prema mišljenju Komisije, iznos od 12 000 000 DEM bio je isplaćen u travnju i lipnju 1997. nakon neuspjeha prvog restrukturiranja i u trenutku kada je grupa bila takoreći ponovno nacionalizirana jer je kontrolu nad njom ponovno preuzeo BvS. U tim okolnostima Komisija smatra da iznos od 12 000 000 DEM očito nije bio predmetom odluke od 13. ožujka 1996. i da se stoga posve opravdano zahtijeva njegov povrat.
- 110 Naposljetku, što se tiče pitanja solidarne odgovornosti, Komisija navodi da je to pitanje bilo postavljeno u pobijanoj odluci samo zato što Komisija nije mogla isključiti mogućnost da se dio potpora eventualno nalazi na računima holding društva Lintra. Za razliku od onoga što navodi tužitelj, Komisija pojašnjava da tužitelj ne odgovara za dugove holding društva Lintra. Upravo suprotno, za dugove društava kćeri odgovara holding društvo Lintra kao solidarni dužnik.

Ocjena Prvostupanjskog suda

- 111 Uvodno valja podsjetiti da u skladu s pravom Zajednice Komisija može, kada utvrdi da su potpore nespojive sa zajedničkim tržištem, državi članici naložiti da od primatelja provede povrat tih potpora (presude Suda od 12. srpnja 1973., Komisija/Njemačka, 70/72, Zb., str. 813., t. 20.; od 8. svibnja 2003., Italija i SIM 2 Multimedia/Komisija, C-328/99 i C-399/00, Zb., str. I-4035., t. 65.; i od 29. travnja 2004., Njemačka/Komisija, C-277/00, Zb., str. I-3925., t. 73.).
- 112 Ukidanje nezakonite potpore njezinim povratom logična je posljedica utvrđenja njezine nezakonitosti i ima za cilj ponovnu uspostavu prijašnjeg stanja (presuda Njemačka/Komisija, točka 111. gore, t. 74.).
- 113 Taj je cilj postignut kada primatelj ili, drugim riječima, poduzeća koja su od potpora imala stvarnu korist vrate predmetne potpore, kada je to primjenjivo uvećane za iznos zateznih kamata. Tim povratom primatelj zapravo gubi prednost koju je imao nad svojim konkurentima na tržištu te se ponovno uspostavlja stanje prije isplate potpora (vidjeti u tom smislu presude Suda od 4. travnja 1995., Komisija/Italija, C-350/93, Zb., str. I-699., t. 22.; od 3. srpnja 2003., Belgija/Komisija, C-457/00, Zb., str. I-6931., t. 55., i Njemačka/Komisija, točka 111. gore, t. 75.).

- 114 Iz toga proizlazi da je glavni cilj povrata nezakonito isplaćene državne potpore ukloniti narušavanje tržišnog natjecanja koje je bilo prouzročeno konkurentskom prednošću ostvarenom nezakonitom potporom (presuda Njemačka/Komisija, točka 111. gore, t. 76.).
- 115 Situacija s povratom potpora koje je isplatila država, a koje se na temelju odluke Komisije u skladu s člankom 88. stavkom 2. UEZ-a i člankom 1. točkom (g) Uredbe br. 659/1999 smatraju predmetom zloporabe, ne može u načelu biti ništa drukčija. U tom pogledu dostatno je utvrditi da je člankom 16. Uredbe br. 659/1999 među ostalim predviđeno da se članak 14. iste uredbe, u dijelu u kojem se njime od primatelja zahtijeva povrat potpore koja je bila proglašena nezakonitom, primjenjuje *mutatis mutandis* u slučaju zloporabe potpore. Zato se povrat zloupotrijebljene potpore načelno treba provesti od poduzeća koje je od nje imalo stvarnu korist, kako bi se uklonilo narušavanje tržišnog natjecanja koje je bilo prouzročeno konkurentskom prednošću ostvarenom tom potporom.
- 116 Zakonitost naloga za povrat spornih potpora iz članka 3. pobijane odluke treba ispitati u skladu s tim razmatranjima. Tako će Prvostupanjski sud prvo ocijeniti zakonitost naloga za povrat djelomičnog iznosa potpora od 22 978 000 DEM, koji je bio upućen kako društvu Saxonia Edelmetalle, u visini od 3 195 559 DEM, tako i društvu ZEMAG, u visini od 2 419 271 DEM. Drugo, Prvostupanjski sud će ispitati nalog za povrat iznosa od 12 000 000 DEM, koji je društvu ZEMAG bio upućen u visini od 4 077 000 DEM.
- Nalog za povrat spornih potpora u vezi s djelomičnim iznosom potpora od 22 978 000 DEM iz članka 3. pobijane odluke (predmeti T-111/01 i T-133/01)
- 117 Prvo valja napomenuti da, kao što je bilo utvrđeno u okviru ispitivanja prethodnoga tužbenog razloga koji je istaknuo tužitelj u predmetu T-111/01, Komisija nije počinila očitu pogrešku u ocjeni kada je smatrala da je djelomičan iznos potpora od 22 978 000 DEM bio zloupotrijebljen. Štoviše, tužitelj u predmetu T-133/01 nije ozbiljno osporavao ocjene Komisije u vezi sa zloporabom tog iznosa u dijelu u kojem se odnosi na njega.
- 118 Potom valja podsjetiti da je Komisija, prvo, u uvodnoj izjavi 44. pobijane odluke utvrdila sljedeće:
- „Budući da je potpora prvotno bila dodijeljena grupi Lintra kao cjelini i da ta grupa više ne postoji, Komisija nije dužna ispitati u kojoj mjeri su pojedinačna poduzeća unutar grupe imala korist od te potpore. Slijedom toga obveza povrata treba se naložiti svim poduzećima koja su na dan dodjele potpore pripadala grupi.” [neslužbeni prijevod]
- 119 Komisija je, drugo, u uvodnoj izjavi 45. pobijane odluke navela sljedeće:
- „Na temelju podataka koje su dostavila njemačka tijela vlasti, nedvojbeno je da je [holding] društvo Lintra [...] primilo ukupan iznos potpore. Što se tiče 22 978 000 DEM, njemačka tijela vlasti nisu dokazala da je taj iznos bio prosljeđen društvima kćerima. U tim okolnostima povrat ukupnog iznosa treba zahtijevati od [holding društva] Lintra [...] i njegovih društava kćeri.” [neslužbeni prijevod]

- 120 Komisija je zatim objasnila načine povrata iznosa od 22 978 000 DEM od društava kćeri Lintra prema ključu raspodjele na osnovi razine potpora koje su ta poduzeća primila, a za koje je u pobijanoj odluci navedeno da su korištene u skladu s odlukom od 13. ožujka 1996.
- 121 Komisija je u nedostatku suprotnih podataka od njemačkih tijela vlasti u pobijanoj odluci morala, dakle, utvrditi da iznos od 22 978 000 DEM koji je ostao na računima holding društva Lintra nije bio proslijeđen društvima kćerima. Kao što je bilo izloženo gore u točki 64., u svojim pisanim izjavama Komisija je također priznala da povrat iznosa od 22 978 000 DEM od tužitelja nije naložila zbog nezakonitog korištenja tog iznosa od strane društava kćeri, nego zato što je on ostao kod holding društva Lintra.
- 122 U tim okolnostima valja smatrati da Komisija nije mogla Saveznoj Republici Njemačkoj naložiti da od tužitelja provede povrat iznosa navedenih u drugoj tablici članka 3. pobijane odluke, jer prema samoj pobijanoj odluci i podnescima Komisije ta poduzeća nisu bila primatelji iznosa od 22 978 000 DEM, budući da od tog iznosa koji je bio predmet zlorabe nisu imala stvarne koristi.
- 123 Ta ocjena nije dovedena u pitanje izjavom iz uvodne izjave 44. pobijane odluke prema kojoj su potpore u skladu s odlukom od 13. ožujka 1996. prvotno bile dodijeljene grupi Lintra kao cjelini pa slijedom toga Komisija nije dužna ispitati u kojoj su mjeri pojedinačna poduzeća unutar grupe mogla imati korist od te potpore. Naime, dovoljno je napomenuti da, kao što je bilo pojašnjeno u točki 84. gore, iako je potpore koje je BvS isplatio preko holding društva Lintra primila grupa Lintra, prvotni primatelj svih potpora nije bila grupa Lintra, sastavljena od društava kćeri i holding društva Lintra, nego su to trebala biti isključivo društva kćeri u svrhu njihova restrukturiranja i privatizacije. Osim toga valja napomenuti da je Komisija, koja je u uvodnoj izjavi 42. pobijane odluke među ostalim izjavila da društvo holding Lintra nikada ni nije moglo koristiti potpore jer nije bilo poduzeće u poteškoćama, sama priznala da grupa kao takva nije bila ta koja je trebala biti prvotnim primateljem potpora odobrenih odlukom od 13. ožujka 1996. U tim je okolnostima premisa na kojoj je Komisija utemeljila svoju ocjenu da ona nije dužna ispitati u kojoj su mjeri pojedinačna poduzeća iz grupe mogla imati korist od iznosa od 22 978 000 DEM, pogrešna.
- 124 Valja ipak pojasniti da Komisija, s obzirom na okolnosti ovoga predmeta, nije bila dužna u pobijanoj odluci odrediti u kojoj je mjeri svako poduzeće imalo korist od iznosa od 22 978 000 DEM, nego se mogla ograničiti na to da pozove njemačka tijela vlasti da provedu povrat tih potpora od njihovog korisnika ili njihovih korisnika, odnosno od jednog ili više poduzeća koja su od njih imala stvarnu korist. Stoga je na Saveznoj Republici Njemačkoj, u okviru njezinih obveza na temelju prava Zajednice, da provede povrat dotičnog iznosa. Ako prilikom provedbe tog naloga za povrat država članica naiđe na nepredviđene poteškoće, treba je podsjetiti da te probleme može podastrijeti Komisiji na razmatranje. U tom slučaju Komisija i dotična država članica moraju u skladu s dužnošću lojalne suradnje, izraženom među ostalim u članku 10. UEZ-a, surađivati u dobroj vjeri kako bi poštujući u potpunosti odredbe Ugovora, osobito odredbe o potporama, svladale poteškoće (vidjeti osobito presude Suda od 21. ožujka 1991., Italija/Komisija, C-303/88, Zb., str. I-1433., t. 58., i od 13. lipnja 2002., Nizozemska/Komisija, C-382/99, Zb., str. I-5163., t. 50.).

- 125 Za razliku od toga, u nedostatku točnijih podataka i s obzirom na činjenicu da se iznos potpora nalazio na računima holding društva Lintra, Komisija ne može tužiteljima automatski nametnuti obvezu povrata spornih potpora samo zato što su oni bili naznačeni kao prvotni primatelji potpora odobrenih odlukom od 13. ožujka 1996., kao što je to istaknula u svojim podnescima. Naime, takav je pristup protivan pravilu prema kojem je na poduzeću koje je imalo stvarnu korist od zloupotrijebljenih potpora da vrati prednost koju je stekao na temelju potpora.
- 126 Prema tome, Komisija je neopravdano tražila da se od društva Saxonia Edelmetalle provede povrat iznosa od 3 195 559 DEM, a od društva ZEMAG povrat iznosa od 2 419 271 DEM.
- 127 Iz toga proizlazi da članak 3. pobijane odluke treba poništiti u dijelu u kojem se njime Saveznoj Republici Njemačkoj nalaže da od tužitelja u predmetu T-111/01 provede povrat iznosa od 3 195 559 DEM, a od tužitelja u predmetu T-133/01 povrat iznosa od 2 419 271 DEM.
- Nalog za povrat spornih potpora u vezi s djelomičnim iznosom od 12 000 000 DEM iz članka 3. pobijane odluke (predmet T-133/01)
- 128 Prema uvodnoj izjavi 29. pobijane odluke:
- „Iznos od 12 milijuna DEM bio je dodijeljen nakon neuspjeha prvog restrukturiranja društvima kćerima Lintre u obliku kredita za likvidnost u svrhu pripreme nastavka restrukturiranja. [...] Poslužio je za plaćanje dospjelih računa te je bio dodijeljen u travnju i lipnju 1997. onim društvima kćerima za koje se činilo mogućim drugo restrukturiranje. Budući da je tu potporu dao BvS nakon poznatog neuspjeha prvog restrukturiranja grupe Lintra te za pripremu drugog restrukturiranja, ona očito nije predmet odluke od 13. ožujka 1996.” [neslužbeni prijevod]
- 129 Prema uvodnoj izjavi 45. pobijane odluke, iznos od 12 000 000 DEM može „se nedvojbeno pripisati društvima kćerima kojima je bio dodijeljen nakon što se saznalo za neuspjeh prvog restrukturiranja grupe Lintra” [neslužbeni prijevod]. Na temelju podataka koje su dostavila njemačka tijela vlasti, povrat iznosa od 12 000 000 DEM bio je zatražen od pojedinačnih predmetnih društava kćeri prema tablici iz iste uvodne izjave, koja je ponovno prikazana u članku 3. pobijane odluke.
- 130 Potom valja napomenuti da u predmetu T-133/01 tužitelj ne osporava da su sporne potpore bile zloupotrijebljene, kako je utvrđeno u pobijanoj odluci. Prvostupanjski sud također napominje da prema dopisu njemačkih tijela vlasti Komisiji od 10. ožujka 2000. iznos od 12 000 000 DEM nije predmetom odluke Komisije od 13. ožujka 1996. U dopisu od 2. listopada 2000. kojim su odgovorila na odluku o nalogu za dostavu podataka od 1. kolovoza 2000. njemačka tijela vlasti nisu opovrgnula to stajalište. Dakle, u trenutku donošenja pobijane odluke Komisija je opravdano smatrala da iznos od 12 000 000 DEM nije predmet odluke od 13. ožujka 1996. i da je, zato što joj nije bio službeno priopćen, nezakonit.
- 131 Pa ipak, tužitelj u predmetu T-133/01 osporava, prvo, utvrđenje da je primio dio iznosa od 12 000 000 DEM čiji povrat zahtijeva Komisija i, drugo, pita kako je bio određen iznos od 4 077 000 DEM koji se od njega traži.

- 132 Glede pitanja je li društvo ZEMAG imalo stvarnu korist od iznosa od 12 000 000 DEM, Prvostupanjski sud smatra da s obzirom na podatke kojima je Komisija raspolagala u trenutku donošenja pobijane odluke, sigurno jest.
- 133 U vezi s tim valja napomenuti da su u svojem gore navedenom dopisu od 10. ožujka 2000. njemačka tijela vlasti potvrdila da je iznos od 12 000 000 DEM bio isplaćen društvima kćerima u travnju i lipnju 1997., jer je za ta poduzeća bila predviđena druga privatizacija. U prilogu tom dopisu njemačka tijela vlasti predstavila su „prvu raspodjelu tih sredstava” među predmetnim društvima kćerima. Društvo ZEMAG se u tablici priloženoj dopisu od 10. ožujka 2000. spominje tri puta i to svaki put pored iznosâ čiji ukupni zbroj iznosi 4 077 000 DEM.
- 134 Dana 1. kolovoza 2000. Komisija je u skladu s člankom 10. stavkom 3. Uredbe br. 659/1999 pozvala Saveznu Republiku Njemačku da među ostalim dostavi „sve podatke koji omogućavaju da se odredi kako su izdaci [holding društva Lintra] bili raspodijeljeni među pojedinačnim društvima kćerima”. Komisija je isto tako podsjetila da će, ako joj se ne proslijede svi podaci, brojke i dokumenti relevantni za ocjenu zakonitosti potpora, biti obvezna donijeti odluku na temelju raspoloživih podataka.
- 135 Njemačka tijela vlasti su na odluku od 1. kolovoza 2000. kojom se nalaže dostava podataka odgovorila dopisom od 2. listopada 2000. kojemu su priložila izvješće revizora. Prema tim podacima, 7 910 000 DEM (od djelomičnog iznosa od 12 000 000 DEM) trebalo je pripisati društvima kćerima jer odgovara stvarnom korištenju potpora. Što se tiče društva ZEMAG, u sinoptičkoj tablici koju su dostavila njemačka tijela vlasti (sadržanoj i u izvješću revizora) naveden je iznos od 107 000 DEM koji se pripisivao tom poduzeću. Što se tiče ostatka od 4 090 000 DEM (12 000 000 – 7 910 000), njemačka tijela vlasti objasnila su da taj iznos treba pripisati samo holding društvu Lintra jer je bio djelomično iskorišten (u visini od 421 000 DEM) za druge privatizacijske aktivnosti u 1998., a djelomično (3 669 000 DEM) za financiranje materijalnih troškova i troškova zaposlenika holding društva Lintra. Njemačka tijela vlasti dodala su da su o iznosu koji se treba pripisati društvima kćerima Komisiju obavijestila u okviru drugog kruga privatizacije predmetnih poduzeća.
- 136 Iz prethodno navedenih podataka koja su njemačka tijela vlasti dostavila Komisiji proizlazi da je Komisija u trenutku donošenja pobijane odluke mogla zaključiti da je društvo ZEMAG imalo stvarnu korist od dijela djelomičnog iznosa od 12 000 000 DEM koji se smatrao predmetom zloporabe.
- 137 Međutim, što se tiče tužiteljeva argumenta koji se u bitnom temelji na nedostatnom obrazloženju povrata iznosa od 4 077 000 DEM od njega, Prvostupanjski sud smatra da je zbog gore navedenih razloga taj prigovor osnovan.
- 138 Valja podsjetiti da prema ustaljenoj sudskoj praksi obrazloženje odluke ispunjava zahtjeve članka 253. UEZ-a samo ako je prilagođeno naravi pravnoga akta o kojemu je riječ i jasno i nedvosmisleno odražava rasuđivanje institucije koja donosi akt, kako bi se omogućilo da se zainteresirane strane upoznaju s razlozima za poduzimanje mjere, a sud Zajednice da provede nadzor. Iako u obrazloženju ne treba detaljno navesti sve relevantne činjenične i pravne okolnosti, ono se mora ocjenjivati ne samo s obzirom na njegov tekst, nego i s obzirom na njegov kontekst kao i na sva pravna pravila koja uređuju dotično područje (presude Suda od 29. veljače 1996., Belgija/Komisija,

C-56/93, Zb., str. I-723., t. 86., i od 12. prosinca 2002., Belgija/Komisija, C-5/01, Zb., str. I-11991., t. 68.; presude Prvostupanjskog suda Skibsværftsforeningen i dr./Komisija, točka 48. gore, t. 230., i od 16. prosinca 1999., Acciaierie di Bolzano/Komisija, T-158/96, Zb., str. II-3927., t. 167.).

- 139 U ovom slučaju u uvodnoj izjavi 45. pobijane odluke su kao jedini razlog za obvezu nametnutu Saveznoj Republici Njemačkoj da provede povrat iznosa od 4 077 000 DEM od društva ZEMAG navedeni „podaci koje su dostavila njemačka tijela vlasti”.
- 140 S obzirom na kontekst u kojem je bila donesena pobijana odluka, takvo obrazloženje valja smatrati nedostatnim.
- 141 Kao što je bilo napomenuto u točki 133. gore, valja podsjetiti da su u svojem prethodno navedenom dopisu od 10. ožujka 2000. njemačka tijela vlasti izrijekom navela da su podaci koje su prosljedili Komisiji predstavljali samo „prvotnu raspodjelu” iznosa od 12 000 000 DEM među društvima kćerima. U svojem dopisu od 2. listopada 2000. njemačka tijela vlasti su u odgovoru na odluku od 1. kolovoza 2000. kojom se nalaže dostava „svih podataka pomoću kojih se može odrediti kako su izdaci [holding društva Lintra] bili raspodijeljeni među pojedinačnim društvima kćerima” [neslužbeni prijevod]predočila gore u točki 135. navedene izračune prema kojima je iznos od 107 000 DEM (od djelomičnog iznosa od 12 000 000 DEM) trebao biti pripisan društvu ZEMAG, što je prema mišljenju njemačkih tijela vlasti odgovaralo „stvarnom korištenju potpora”.
- 142 Na pitanje Prvostupanjskog suda o razlozima zbog kojih je u članku 3. pobijane odluke iznos od 4 077 000 DEM pripisan društvu ZEMAG, Komisija je navela da se iz podataka koje su njemačka tijela vlasti dostavila u odgovoru na odluku od 1. kolovoza 2000. kojom se nalaže dostava podataka nije moglo razabrati kako je bio izračunan preostali iznos od 107 000 DEM, koji se sastojao od potraživanja na temelju isplata koja je holding društvo Lintra izvršilo u korist društava kćeri i od potraživanja koje društva kćeri navodno imaju prema holdingu. Dobivenu brojku njemačka tijela vlasti također nisu pobliže objasnila. Komisija je međutim dodala da je nesporno da treba provesti povrat cijelog iznosa kredita za likvidnost u visini od 12 000 000 DEM i da je to raspodjela koju su njemačka tijela vlasti navela u gore navedenom dopisu od 10. ožujka 2000. koja je u nedostatku točnijih i sveobuhvatnijih podataka poslužila kao osnova za nalog Komisije za povrat.
- 143 Iz prethodnoga proizlazi da je Komisija naložila povrat iznosa od 4 077 000 DEM od društva ZEMAG, a da nije dokazala ili barem pojasnila zašto zahtijeva taj iznos.
- 144 Doduše, točno je, kao što je navela Komisija, da treba postići cilj povrata iznosa od 12 000 000 DEM. Međutim, valja pojasniti da potankosti raspodjele tih potpora među stvarnim primateljima nije moguće utvrditi bez dostatnog obrazlaganja pobijane odluke i na temelju pukih pretpostavki.
- 145 S tim u vezi, iako Komisija u okviru naloga koji je izdala na temelju članka 10. stavka 3. Uredbe br. 659/1999 može u skladu s člankom 13. stavkom 1. te uredbe, „[a]ko država članica ne postupi prema nalogu za dostavljanje podataka”, donijeti odluku o zaključenju istražnog postupka na temelju raspoloživih podataka, ona nije oslobođena obveze da u pravno dostatnoj mjeri navede razloge zbog kojih smatra da se na podacima

koje je država članica dostavila u svojem odgovoru na nalog za dostavu podataka ne može utemeljiti konačna odluka koju namjerava donijeti. Naime, takva se situacija ne može izjednačiti s onom u kojoj država članica u svojem odgovoru na nalog izdan na temelju članka 10. stavka 3. Uredbe br. 659/1999 Komisiji ne dostavi nikakve podatke, u kojem slučaju se obrazloženje može ograničiti na puku izjavu da se država članica nije odazvala na nalog. Dakle, u ovom je slučaju Komisija bila dužna u pobijanoj odluci navesti razloge zbog kojih je smatrala da u svrhu određivanja iznosa potpora koje treba vratiti društvo ZEMAG nije bilo moguće uzeti u obzir podatke koje su njemačka tijela vlasti dostavila u svojem odgovoru na nalog za dostavu podataka od 1. kolovoza 2000.

- 146 Isto tako valja podsjetiti da je u svojem dopisu od 2. listopada 2000. navedenom gore u točki 135. Savezna Republika Njemačka usmjerila pozornost Komisije na novu prijavu potpora dodijeljenih dotičnim društvima kćerima u okviru njihova drugog restrukturiranja, što je uostalom navedeno u uvodnoj izjavi 41. pobijane odluke. Međutim, u vrijeme donošenja pobijane odluke Komisija je morala znati da je 1. veljače 2001., odnosno približno dva mjeseca prije donošenja pobijane odluke, odlučila pokrenuti službeni istražni postupak u vezi s potporama za restrukturiranje društva ZEMAG, čiji tekst je uključen u poziv za podnošenje primjedbi objavljen u Službenom listu Europskih zajednica (SL C 133, str. 3.), u kojem je u vezi s iznosom potpora koje su tom društvu bile dodijeljene od 1. siječnja 1997. pojasnila da se „iznos potpora u visini od 107 000 DEM ispituje u okviru odluke u predmetu C-41/99, Lintra Beteiligungsholding GmbH”, odnosno u okviru postupka koji je doveo do donošenja pobijane odluke. U tim je okolnostima bilo na Komisiji da obrazloži barem razliku između iznosa pripisanog društvu ZEMAG i iznosa koji se javlja u pobijanoj odluci.
- 147 Iz toga proizlazi da je obrazloženje na kojemu se temelji pobijana odluka nedostavno s obzirom na članak 253. UEZ-a, u dijelu u kojem se ona odnosi na obvezu Savezne Republike Njemačke da od društva ZEMAG provede povrat potpora u iznosu od 4 077 000 DEM.
- 148 S obzirom na prethodno navedeno, članak 3. pobijane odluke valja poništiti u dijelu u kojem se njime Saveznoj Republici Njemačkoj nalaže, prvo, da od tužitelja u predmetu T-111/01 provede povrat potpora u visini od 3 195 559 DEM zajedno s pripadajućim kamatama i, drugo, da od tužitelja u predmetu T-133/01 provede povrat potpora u visini od 6 496 271 DEM zajedno s pripadajućim kamatama.
- 149 U tim okolnostima ne treba odlučiti o zajedničkom tužbenom razlogu tužiteljâ koji se temelji na samovoljnoj naravi utvrđenja ključa raspodjele među tužiteljima iznosa od 22 978 000 DEM koji treba vratiti, jer je nalog za povrat spornih potpora izračunanih na temelju prethodno navedenog iznosa poništen u dijelu u kojem se odnosi na tužitelje. Ne treba odlučiti ni o zajedničkom tužbenom razlogu koji se temelji na navodnoj pogrešci u pripisivanju obveze povrata spornih potpora zbog prodaje poslovnih udjela tužitelja u predmetu T-111/01 i tužitelja u predmetu T-133/01, jer je nalog za povrat spornih potpora u oba predmeta poništen.

Troškovi

- 150 Sukladno odredbama članka 87. stavka 2. Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Budući da Komisija nije uspjela s većinom svojih zahtjeva u postupku, valja joj naložiti snošenje troškova, uključujući

troškove nastale u okviru postupka privremene pravne zaštite u predmetu T-111/01, sukladno zahtjevima tužiteljâ.

151 Slijedom navedenog,

PRVOSTUPANJSKI SUD (prvo prošireno vijeće)

proglašava i presuđuje:

- 1. Članak 3. Odluke Komisije 2001/673/EZ od 28. ožujka 2001. o državnoj potpori koju je Njemačka dodijelila društvu EFBE Verwaltungs GmbH & Co. Management KG (sada Lintra Beteiligungsholding GmbH, zajedno s društvima Zeitzer Maschinen, Anlagen Geräte GmbH, LandTechnik Schlüter GmbH, ILKA MAFA Kältetechnik GmbH, SKL Motoren- und Systembautechnik GmbH, SKL Spezialapparatebau GmbH, Magdeburger Eisengießerei GmbH, Saxonia Edelmetalle GmbH i Gothaer Fahrzeugwerk GmbH) poništava se u dijelu u kojem se od Savezne Republike Njemačke zahtijeva da povrat iznosa od 3 195 559 DEM, zajedno s pripadajućim kamatama, provede od društva Saxonia Edelmetalle GmbH, a ukupni iznos potpora od 6 496 271 DEM, zajedno s pripadajućim kamatama, od društva Zeitzer Maschinen, Anlagen Geräte (ZEMAG) GmbH.**
- 2. U preostalom dijelu tužba se odbija.**
- 3. Komisiji se nalaže snošenje troškova, uključujući troškove nastale u okviru postupka privremene pravne zaštite u predmetu T-111/01.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 11. svibnja 2005.

[potpisi]

* Jezik postupka : njemački